RADAR

Skeppsbron, Jönköping:

PROGRAM FÖR GESTALTNING AV GATOR

Gestaltningsprinciper för gatumark, västra delen, etapp 1

Konsultgrupp:

Radar Arkitektur & Planering AB
Surbrunnsgatan 6
411 19 Göteborg

031-10 98 90
kontoret@radar-arkplan.se

Team:
Åsa Setterby Modéus, uppdragsansvarig Landskapsarkitekt LAR&MSA
Louise Rådberg, medverkande Landskapsarkitekt MSA

Innehåll

Radar har fått i uppdrag av Södra Munksjön utvecklings AB (SMUAB) att ta fram ett förslag för gestaltning av allmän platsmark i den nya stadsdelen Skeppsbron vid Södra Munksjön i Jönköping. Gestaltningsförslaget gäller för västra delen (etapp1), men både utredningar och gestaltningsprinciper som tagits fram under arbetets gång kan gälla för hela exploateringsområdet Skeppsbron. Gestaltningsförslaget för allmän platsmark redovisas i tre separata rapporter, där denna rapport redovisar gestaltning av gator. De övriga är: Program för gestaltning av Parkettparken och Program för gestaltning av Skeppsbroparken. Ett förslag för dagvattenhanteringen i området har tagits fram parallellt med detta arbete. Dagvattenförslaget har gestaltningen för allmän platsmark som utgångspunkt.

Inledning 4

Gestaltningsprinciper för Oskarshallsgatan 6

Mål för gestaltningen 6

Förslag 6

Tillgänglighet 12

Gestaltningsprinciper för Lokalgator 14

Mål för gestaltningen 14

Förslag 14

Gestaltningsprinciper för Skeppsbrogatan 18

Mål för gestaltningen 18

Förslag 18

Material och utrustning 22

Växtmaterial 26

Gatuträd 26

Buskar och perenner 30

Inledning

Syfte

"Program för gestaltning av gator" har tagits fram som en fortsättning av det parallella uppdrag gällande gestaltning på allmän plats i Skeppsbron som genomfördes 2016, på uppdrag av Södra Munksjön utvecklings AB. Programmet ska fungera som underlag till kommande detaljprojektering.

Programmet innehåller gestaltningsprinciper för disposition gata, mått, innehåll, material, utrustning och förslag på växtmaterial för Skeppsbrogatan, Oskarshallssgatan och lokalgatorna. De flesta gestaltningsprinciper kan tillämpas även på den östra delen av stadsdelen Skeppsbron, etapp 2. Dock måste en anpassning till just dessa specifika gator genomföras.

Parallellt med arbetet har utredningar till förslaget och en förankringprocess med berörda organisationer och sakkunniga på kommunen genomförts.

Flexibel lösning

Då kvartersmarken i området utreds och ännu inte är fastställd gällande placering av entréer, verksamheter, parkeringsgarage eller entré till bostadsgårdar har *principer* för gestaltningen av gatorna tagits fram. Gestaltningsprinciperna är flexibla så att gatorna kan ta form och anpassas efter kvartersmark då denna är färdigställd. Gestaltningsförslaget presenteras med målet att redovisa hur man kan hantera ett flertal olika situationer eller behov som kan tänkas uppkomma längs gatan.

Utgångspunkter

Gestaltningen av allmän platsmark ska följa upp och förverkliga de uppställda målen för den nya stadsdelen som står i ramprogrammet för Södra Munksjön. Arbetet utgår också från "Beslut från arbetsgruppen inom SMUAB". Vidare finns det ett flertal kommunala mål- och policydokument samt utredningar som har varit viktiga underlag för arbetet. Parallellt med detta arbete togs en Grön-och blå strukturplan fram gällande bevarande och utveckling av gröna och blå strukturer i nya Munksjöområdet.

Som underlag för kvartermark har förslaget utgått från en kvartersstudie utförd av Tengbom (2016), där läge för byggnader, entréer, infarter till parkeringshus, garage framgår. Några kvarter har sedan dess utretts vidare av olika aktörer och har i nuläget delvis andra lösningar.

Jönköpings kommun tar fram ett belysningsprogram med förslag till armaturer och ljussättning. I rapporten visas därför endast symboler för att illustrera ungefärligt läge för armaturer.

Trafikplaneringen för området har tagits fram av Stadsbyggnadskontorets trafikavdelning på Jönköpings kommun och har varit utgångspunkt för gestaltningsarbetet. Förslag på mått och disposition av gatorna har tagits fram av Radar i samarbete med SBK trafik. Nedan sammanfattas de viktigaste utgångspunkterna:

- En stor del av gatorna i Skeppsbron ingår i ett gångfartsområde där olika trafikslag samverkar på lika villkor, vilket innebär att prioriteringen är enligt följande; gående (1) - cyklister (2) - fordonstrafik (3).
- Lokalgatorna ska avlasta Oskarshallsgatan och Skeppsbrogatan från trafik på det sätt att samtliga garagenedfarter, sophämtning, avlastning till lokal och gatuparkering är placerade här.
- Trafiken på samtliga gator blir dubbelriktad.

Arbetsprocessen

Det har varit viktigt att förankra utformningen av gatorna i detta skede, då så många intressen, behov och mål finns uppställda för just gatumark. Oskarshallsgatan kommer vara en av de gator där flest ledningar ska dras, samtidigt som just denna gata pekas ut i ramprogrammet som speciellt viktig som stadsstråk, med grönska, trädplanteringar, dagvattenhantering och vistelseytor för boende och besökare.

Gestaltningen har förankrats i en arbetsprocess där samtliga ledningsägare, Jönköpings energi samt berörda sakkunniga på Jönköpings kommun har varit med. Förslag har tagits fram och vidare bearbetats för att säkra att alla olika intressen och behov kan samverka. I ett flertal möten har de ledningsdragningar som förväntas på gatorna, framförallt Oskarshallsgatan, diskuterats och preciserats så att växtbäddar, trädplanteringar och även dagvattenhantering ska fungera. Dagvattenhanteringen har behandlats i ett separat dokument ("*Förslag Dagvattenhantering*") då denna fråga har varit grundläggande även för gestaltningen och därför blev föremål för en egen utredning och förankringsprocess under arbetets gång.

Övergripande mål

- Stadsdelen Skeppsbron ska präglas av trivsamma gaturum som också fungerar som vistelseytor för boende och besökande. Detta gäller framförallt Oskarshallsgatan som beskrivs i ramprogrammet som ett stadsstråk (se Oskarshallsgatan nedan).
- Allmän platsmark ska gestaltas för alla målgrupper, barn, unga, vuxna och äldre. Etnicitet och genusperspektivet ska också beaktas. En god tillgänglighet ska uppnås så att personer med funktionsnedsättning av olika slag kan orientera sig och använda gaturummen på ett bra sätt i sin vardag.
- Gaturummen ska innehålla grönska och trädplanteringar. Vegetationsytorna ska också kunna ta om hand dagvatten.
- Gatorna i gångfartsområdet ska få en gestaltning som prioriterar gång och cykel framför fordonstrafik och tydligt skilja sig från gestaltningen av en traditionell gata. Gestaltningen ska främja vistelse och bidra till låga hastigheter.
- Gestaltningen ska vara förankrad hos de olika förvaltningarna på kommunen så att olika intressen har vägts samman under gestaltningsarbetet. Drift och underhåll av gatorna är en viktig fråga för att det ska fungera väl, även med höga och delvis nya ambitioner för gatornas innehåll och utformning.

Gaturummen ska i Skeppsbron ska vara gröna och trevliga att vistas i.

ÖVERSIKTSPLAN GATOR
SKEPPSBRON ETAPP 1

Skala 1:2000 (A3)

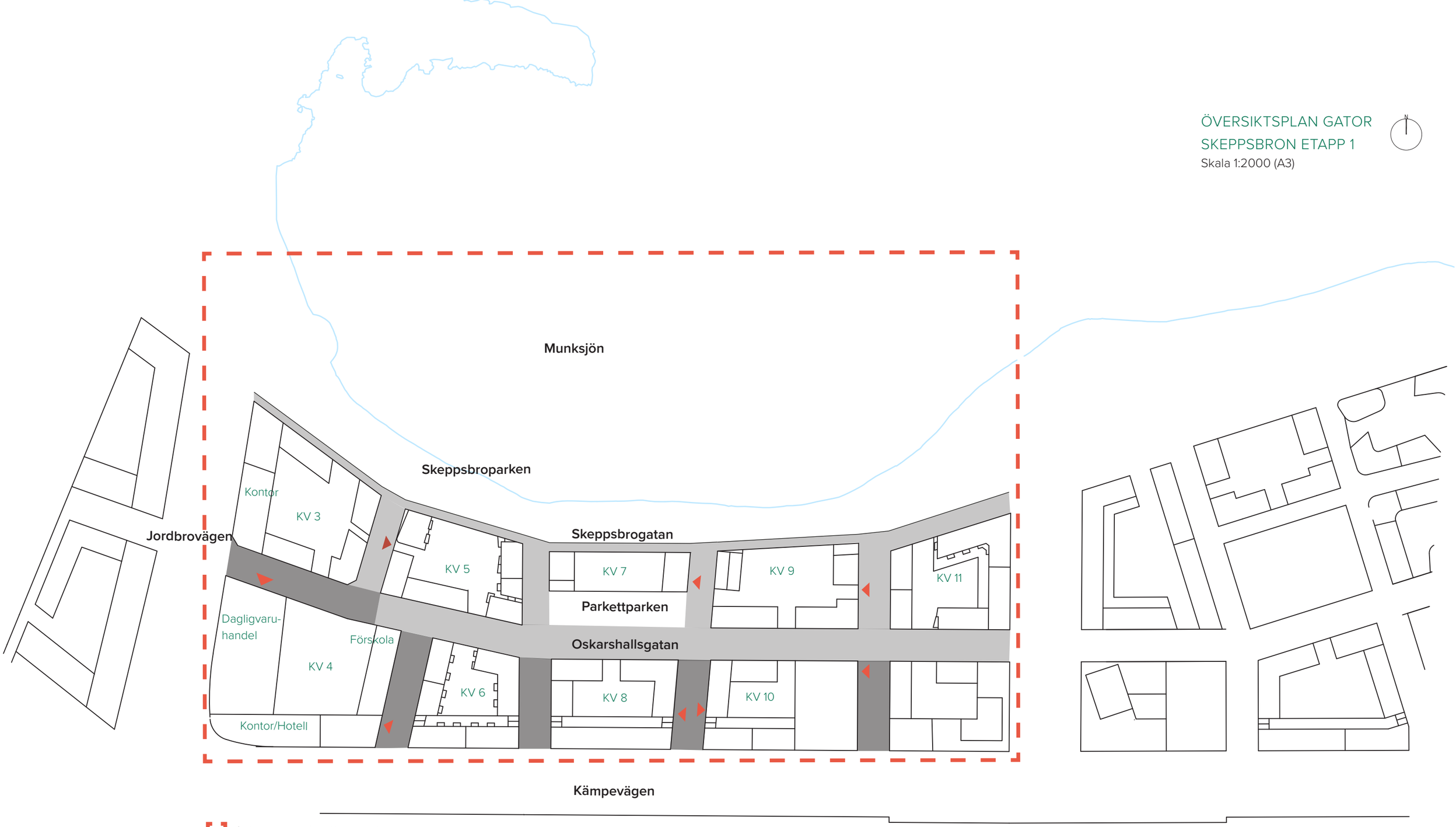

Arbetsområde allmän plats, etapp 1

Entreér garage/p-hus

Gångfartsområde

Gata

Gestaltningsprinciper för Oskarshallsgatan

Ramprogrammet beskriver Oskarshallsgatan som ett grönt stadsstråk. I ramprogrammet definieras stadsstråken som centrala inom varje stadsdel, som förbinder andra gator och stråk med varandra. Stadsstråken ska vara attraktiva att vistas på med en god tillgänglighet. De kan fungera som gröna lungor i stadsdelarnas inre och som ett kvalitetsskapande element både för de boende och för besökande. Ett beslut från arbetsgruppen inom SMUAB säger att det är viktigt att skapa mötesplatser längs Oskarshallsgatan. Oskarshallsgatan är 18 m bred.

Mål för gestaltningen

- Oskarshallsgatan ska vara en gångfartsgata där olika trafikslag samverkar på lika villkor, vilket innebär att prioriteringen måste vara enligt följande; gående (1) - cyklister (2) - fordonstrafik (3).
- Oskarshallsgatan ska upplevas som en trivsam bostadsgata där människor stannar upp och vistas i gaturummet. Gestaltningen ska främja vistelse genom att ge utrymme för mindre rumsbildningar med sittplatser för möten och vila samt platser som inspirerar till lek.
- Gestaltningen ska vara flexibel så att den även kan stödja eventuella verksamheter/lokaler så att gaturummet även nyttjas av dem.
- Gatan ska upplevas grön och innehålla trädplanteringar och gröna ytor med miljöskapande grönska och prydnadseffekter över årstiderna.
- Grönytorna minskar andelen hårdgjorda ytor och ska vara utformade så att de kan ta om hand dagvatten.

Förslag

Utformning av hårdgjorda ytor

Oskarshallsgatan utformas som gångfartsgata utan nivåskillnader (kantsten). Markmaterialet är sammanhängande från fasad till fasad, för att skapa en sammanhållen yta.

Fordon ska kunna köra på Oskarshallsgatan, men på de gåendes villkor. Körbanan ska upplevas underordnad i gaturummet och gestaltas som en flexibel och framkomlig zon som på vissa platser möjliggör möten mellan fordon genom att ytan breddas. Gestaltningen ska tona ner körbanans riktning och bidra till sänkta hastigheter.

Därför föreslås en mönsterläggning med tvärgående linjer mot gatans riktning med en oregelbunden yttre kant. Detta minskar upplevelsen av en vanlig gata och påminner snarare om en torgyta.

Då entréer till bostäder och verksamheter planeras på Oskarshallsgatan finns hårdgjorda gångytor närmast fasad på båda sidor. Dessa kan breddas vid behov och den slutliga gestaltningen anpassas till de exakta placeringarna av entréer och de verksamheter som planeras där.

För att slippa snöröjning kan Oskarshallsgatan värmas upp vintertid.

Grönska och vistelseytor

På var sida om körytan finns grönytor med träd, buskar och perenner som skapar ett intimt gaturum där höga hastigheter inte är möjliga.

På norra sidan av gatan samlas planteringsytorna i en sex meter bred grön zon, som kan fungera som vistelseyta i gaturummet för lek, sittplatser, blomsterprakt, cykelparkeringar etc. Det gröna vistelsestråket längs Oskarshallsgatan utgör ett viktigt komplement till Skeppsbroparken, då andelen parkmark i området är mycket liten.

Den gröna zonen skapar utrymme för parallella och diagonala rörelser och ger flexibilitet då avlastningsytor eller större torgbildningar kan skapas vid behov, t.ex. i anslutning till verksamhet i intilliggande byggnad.

En smalare grön zon med mindre träd och låga blommande buskar/perenner finns på södra sidan för att skapa ett trivsamt grönt gaturum intill de entréer som är placerade på denna sida.

Dagvatten

De gröna ytorna utformas så att de kan ta hand om dagvatten i form av infiltration, fördröjning och rening av dagvatten. Dagvattnet bevattnar i sin tur växtmaterialet.

En längsgående lågpunkt följer den breda gröna zonen och en ränna samlar upp och fördelar dagvattnet till vegetationsytorna.

Dagvattnet tillåts ibland ta mer plats i den gröna zonen, som en tillfällig vattenspegel i en sänka eller en raingarden.

Längsgående beläggningsmönster bryter upp körbanans riktning.

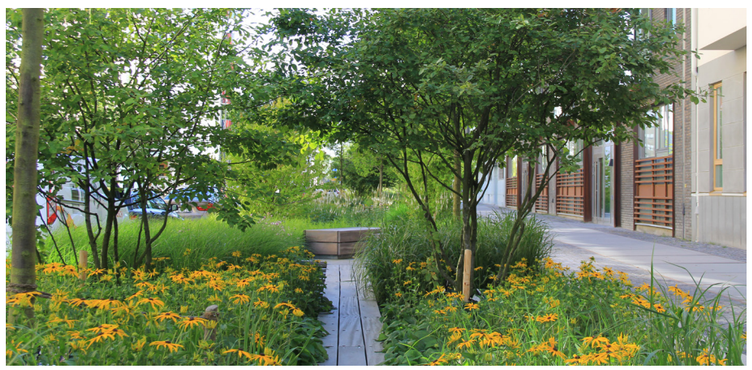

Sekundära stråk lockar till lek och upplevelser i trygg zon.
Bild: Stockholms stad

Dagvattnet kan ibland få bli synligt för att skapa lek och upplevelser som varierar med väderleken.

Markytans stenbeläggning skiftar i olika nyanser.

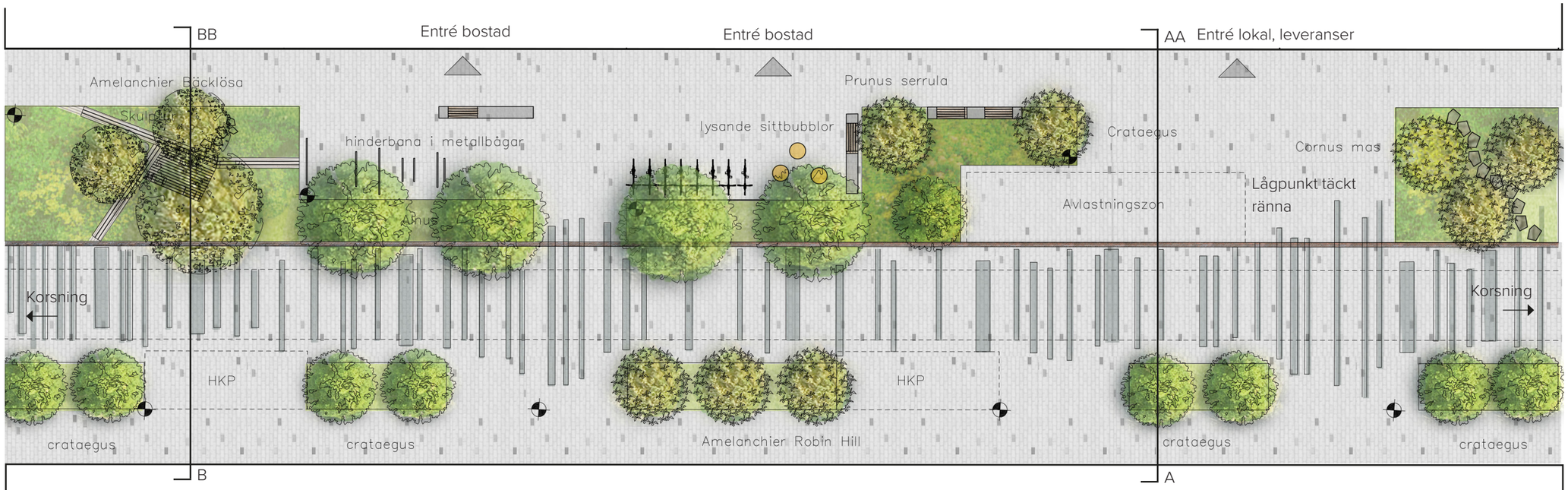

PRINCIP 1
Skala 1:200 (A3)

Vistelseytor i det gröna - för barn och vuxna

Längs den gröna zonen finns återkommande platser där gaturummet öppnar upp sig och ger plats för cykelparkering, bänkar och minilekplatser. På så sätt skapas vistelseytor längs gatan med varierande storlek, utformning och innehåll. Platserna placeras med koppling till entréerna. Små lekskulpturer eller enkla lekredskap kan återkomma som ett tema längs hela Oskarshallsgatan.

I planteringsytorna finns ett system av sekundära stråk och små platser. Dessa (se sektion B-BB) kan vara uppbyggda av en enkel spång av trä som vidgas till små trädäck med inbyggd sittbänk, eller trampstenar som skapar smitvägar. Här finns också sittmöjlighet för vila, möten och lek. Här kan besökaren uppleva växternas årstidsförändringar, texturer och dofter på nära håll. Inslaget är speciellt värdefullt ur ett barnperspektiv då skalan blir mindre och omgivningen mer tillåtande att utforska.

Planteringsytorna är intressanta över vintertid. Dekorativa stammar blir praktfulla på vintern och snön lägger sig fint på grenverken. Det planteras marktäckande perenner och buskar som är vintergröna. Utvalda träd, buskar och perenner blommar tidigt på våren. Även lökar planteras för blommande planteringar tidigt på säsongen.

Avlastningszon och mötesplatser

På vissa ställen längs Oskarshallsgatan släpps utrymmet helt fritt för att möjliggöra leveranser med en avlastningszon eller för att ge plats för fordon att mötas. Det finns inga parkeringar längs Oskarshallsgatan, med undantag från handikapparkering som placeras längs den smalare trädraden på södra sidan.

Spontanlek.

Lekfull sittplats.

Lysande sittbubbla.

Skulptur, Frodeparken.

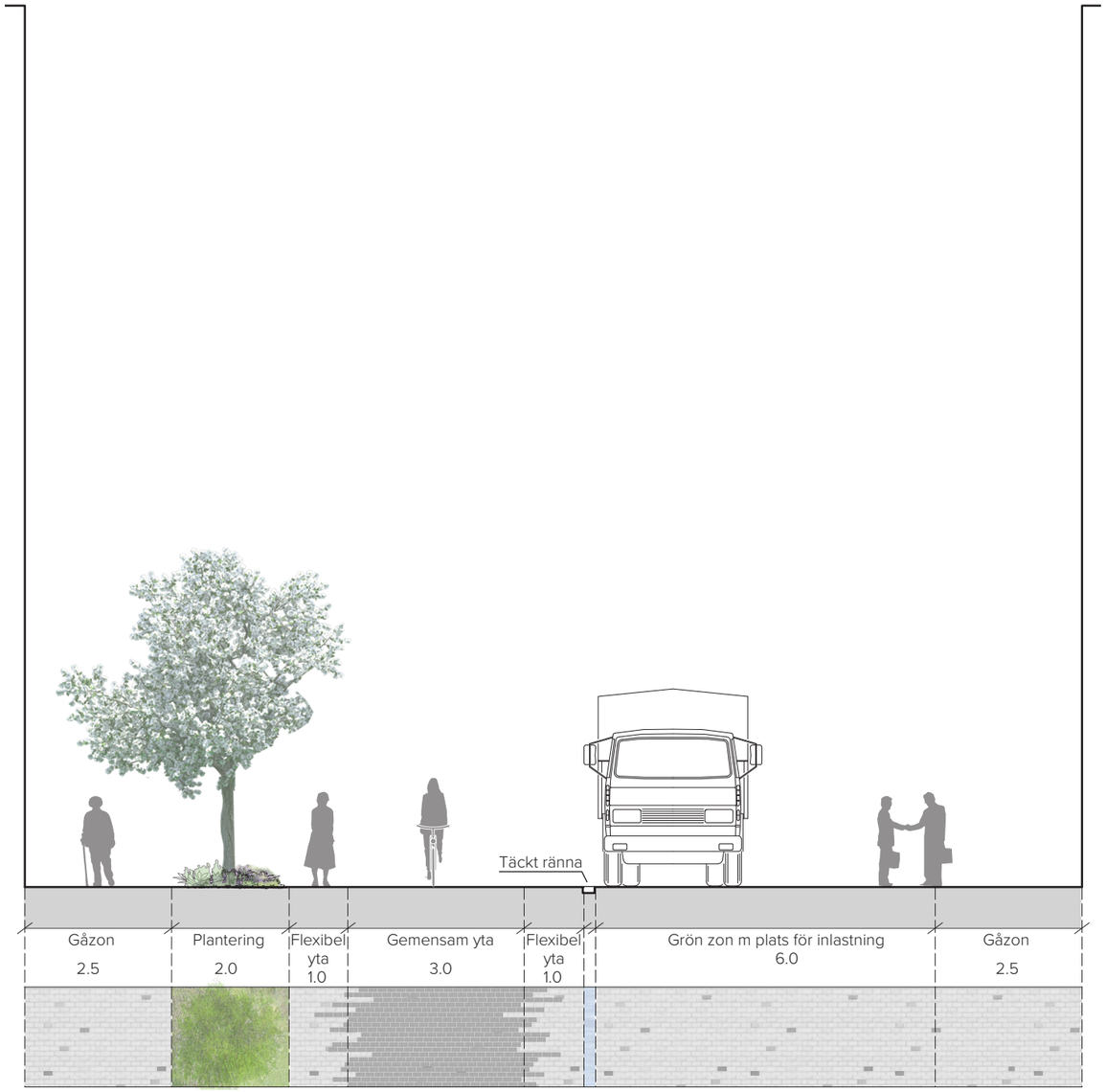

PRINCIPSEKTION AVLASTNINGSZON A-AA

Skala 1:100 (A3)

PRINCIPSEKTION SMÅ PLATSER B-BB

Skala 1:100 (A3)

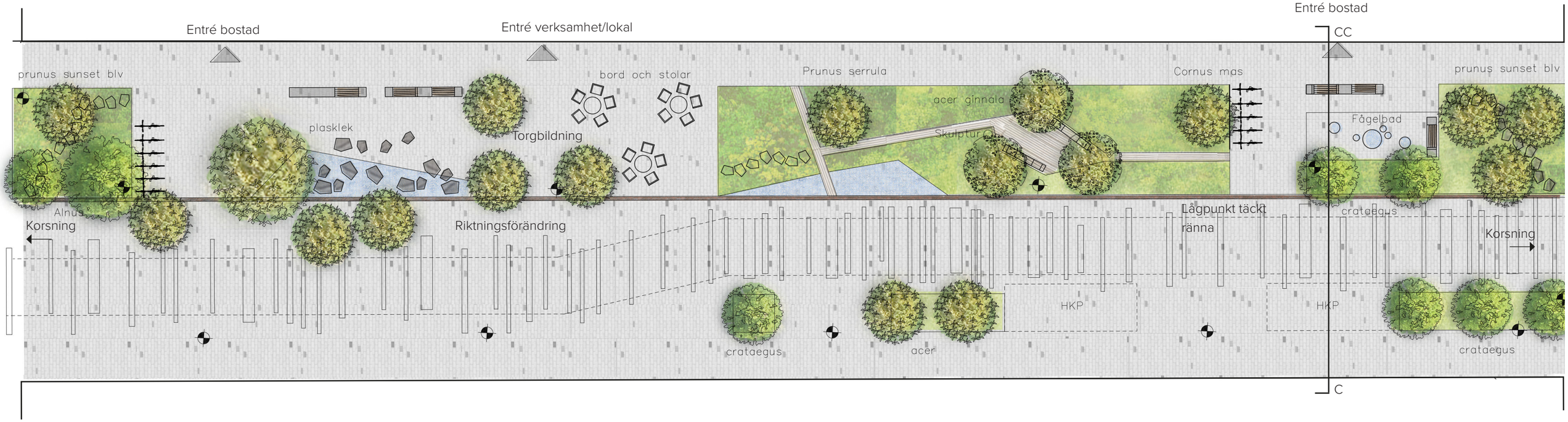

PRINCIP 2
Skala 1:200 (A3)

Torgbildning

Oskarshallsgatan ska upplevas som ett grönt gaturum och erbjuda platser där man gärna stannar upp och vistas. Gatan är i första hand en bostadsgata men flera olika verksamheter väntas också etableras här. I anslutning till verksamheter kan gaturummets utformning anpassas så att de kan nyttjas av verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Exempelvis kan större öppna ytor skapas för t ex uteserveringar som integreras i gaturummet. På vissa platser kan det vara svårt att skapa större planteringsytor med undervegetation under träd. I dessa lägen kan en grusad yta eller galler användas där rörelserna blir fria över ytan.

I princip 2 syns ett exempel där dagvattnet leds via rännan till en nedsänkt yta för att skapa en tillfällig vattenspegel vid regn med möjlighet till lek. Ytan fungerar också är den är torrlagd.

Riktningsförändring

På vissa platser föreslås körbanan förskjutas i sidled för att bryta gatans raka riktning, men också för att skapa en bredare zon där fordon kan mötas (se princip 2). Enligt exemplet ovan förstärks känslan av ett torg då träden vandrar ut på den hårdgjorda ytan och skapar rumslighet och grönska.

Bostadsentréer

Gestaltningen av gaturummet anpassas till bostadsentréernas placering. Där det är möjligt skapas mindre rum omgivna av planteringar. Platserna erbjuder olika aktiviteter, såsom sittplatser för vila, möten eller lek. Dessa platser och stråk ger gaturummet en intim och mänsklig skala. Framförallt lockar de till aktivitet i vardagen, på väg hem från jobbet eller förskolan. Lek är ett viktigt inslag och kan bestå av lekskulpturer alternativt enkla lekredskap, ett mönster i beläggningen eller en sittmur som fungerar som balansgång.

Sittplatser med möjlighet till lek.

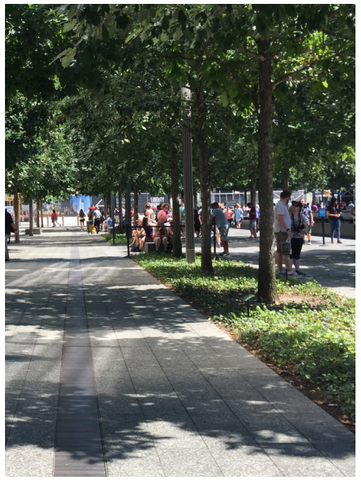

Låga marktäckare på södra sidan av Oskarshallsgatan.

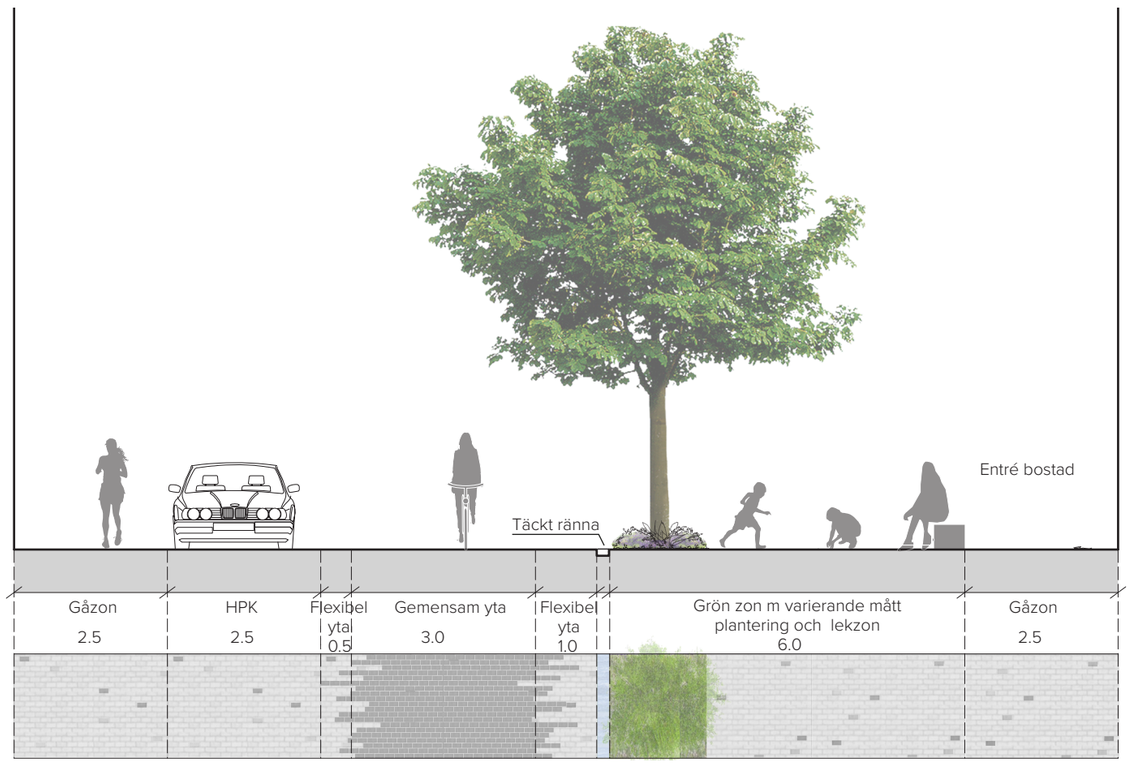

PRINCIPSEKTION BOSTADSENTRÉER C-CC

Skala 1:100 (A3)

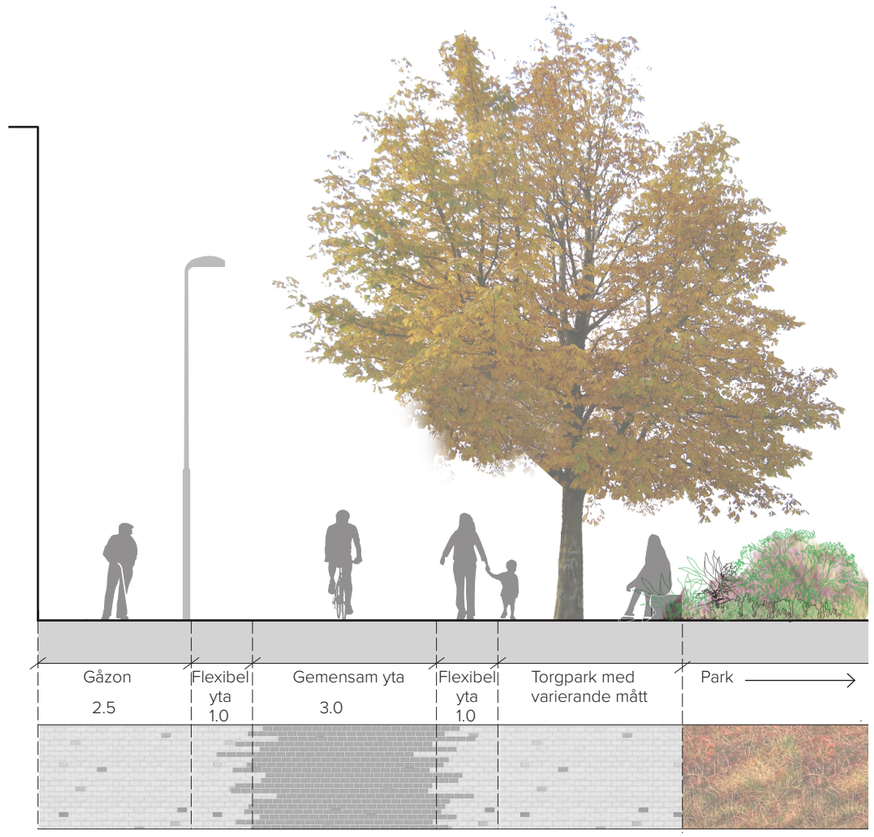

PRINCIPSEKTION D-DD PARK

Skala 1:100 (A3)

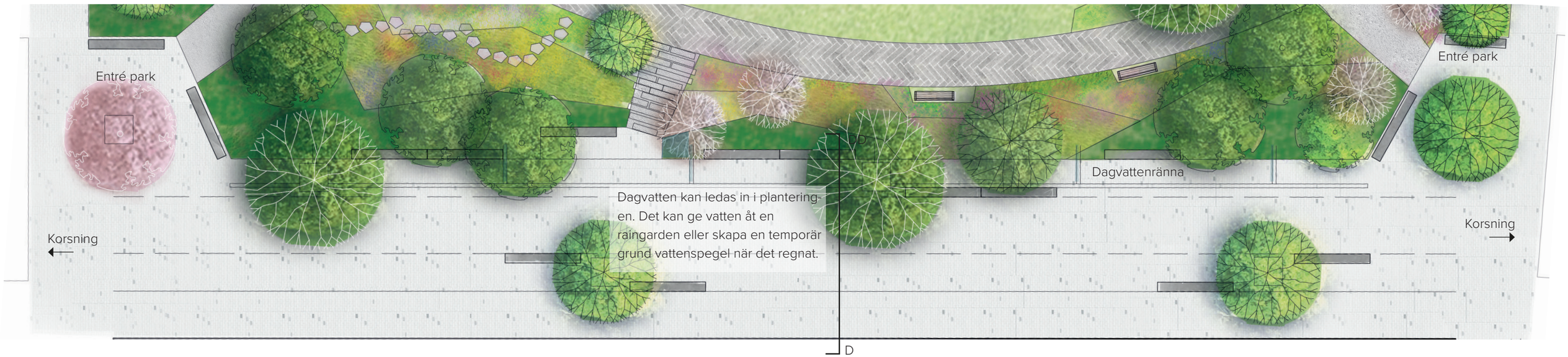

PRINCIP 3
Skala 1:200 (A3)

Park möter gata

Parkettparken är en kvarterspark vars gestaltning redovisas i ett separat program, *"Program för gestaltning av Parkettparken"*. I denna rapport redovisas parkens möte med Oskarshallsgatan.

Parkettparken ska utgöra en grön lunga längs stråket och innehålla perennplanteringar, träd, gräsytor och platser att slå sig ner på. En sittrappa av trä placeras i söderläge mot den upphöjda bostadsgården.

Parkens breda gröna zon förläggs längs Oskarshallsgatan så att den blir en del av parkytan.

Parken sträcker sig därmed ut i gaturummet, och zonen närmast gatan gestaltas som ett parktorg med flertalet sittplatser och trädplanteringar som vänder sig ut mot Oskarshallsgatan. En frodig grönska skapar lummighet till gatan och avgränsning in mot parkrummet. Här finns plats att vidareutveckla dagvattenrännan till ett dekorativt och lekfullt inslag.

Tydliga entrérum med sittplatser skapas i parkens hörn och fångar upp flanören längs Oskarshallsgatan.

På gatans södra sida finns ett par enstaka träd och sittmurar. Dessa markerar en skyddad zon mot husfasaden och tvingar trafikanterna att sakta ner.

Lummig grönska skapar rum och är en viktig del i Parkettparken.

Korsningar längs Oskarshallsgatan

Korsningarna hålls öppna för sikt och svängradier. Beläggningens mönster längs Oskarshallsgatan fortsätter genom korsningen vad gäller gångytorna. Planteringsytorna leder fram till linje för hushörn, till skillnad från lokalgatorna där planteringsytorna är tillbakadragna från husfasad. Här byter också markstenen läggningsriktning. Korsningens mitt accentueras med en kvadratisk form De mörkare stenarna i beläggningen läggs i en högre koncentration i kvadraten, för att markera korsningen som en plats.

För att ytterligare markera korsningen och påbjuda lägre hastighet kan ytan i mitten vara lätt upphöjd.

Tillgänglighet

Gatorna har gestaltats med målet att fungera väl även för de med funktionshinder genom att gestaltningen i sig ska stödja god orienterbarhet, naturliga trygga röreslestråk och vistelseytor för alla. Längs gatorna finns sittplatser med täta och jämna mellanrum och var 25 meter förses sittplatserna med rygg- och armstöd för att vara tillgängliga.

Enligt HSO (handikappföreningarna i Jönköpings län) orienterar en synskadad person främst efter husfasader. Det är därför viktigt att den zonen inte möbleras med fasta eller lösa möbler. Blir entreérna indragna i husliv är det en fördel. De gröna ytorna skapar i sig längsgående strukturer som återkommer, blir tydliga att orientera sig efter och skapar lugna zoner.

I gångfartsområdet kommer inga kantstenar med höjdskillnad finnas. På de södra lokalgatorna finns kantsten mellan köryta och trottoar.

Gällande tillgänglighet är ofta korsningar en svår plats då de måste hållas öppna för fordonstrafik. Här måste sopbilar och andra större fordon kunna ta sig runt, om än med låga hastigheter.

För att underlätta för en person med synnedsättning kan gatan kompletteras med pollare som placeras i förlängningen av hushörnen. Pollaren kan förses med riktningsangivning, ljudsignal alt kontrasterande reflex/ljus. Sinusplattor kan läggas fram till pollaren och därmed användas som ledhjälp i utvalda riktningar.

På bilden syns föreslagen placering. Vid detaljgestaltning av gatan föreslås ett samarbete med tillgänglighetsexperter på Jönköpings kommun, för att ta beslut om viktiga detaljer som val av produkter och placering för att uppnå en så välordnad och lättorienterad miljö som möjligt.

Liknande situation uppstår vid gatans möte med Skeppsbroparken. Det är viktigt att det är enkelt att ta sig till parken. Se kapitlet Skeppsbrogatan i rapporten samt "Program för gestaltning av Skeppsbroparken".

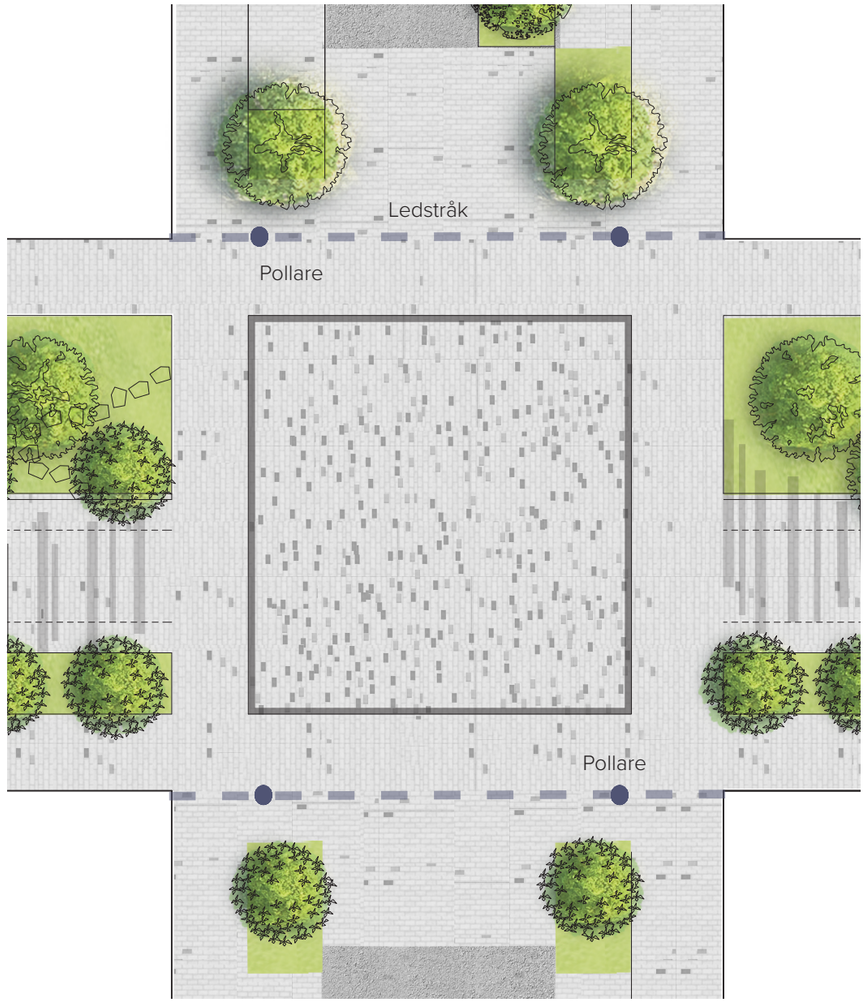

PRINCIP KORSNING
Skala 1:200 (A3)

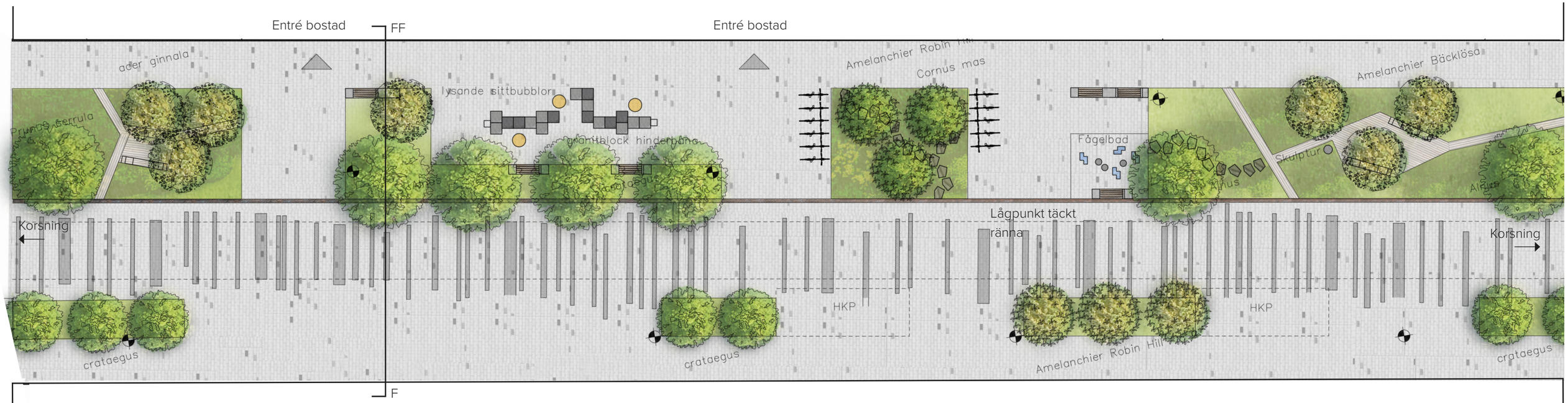

PRINCIP 4
Skala 1:200 (A3)

Bild: Stockholms stad

Bild: Stockholms stad

Spänger att springa på, lekskulpturer eller en liten detalj på ett galler inspirerar barn till lek och blir fina inslag i miljön.

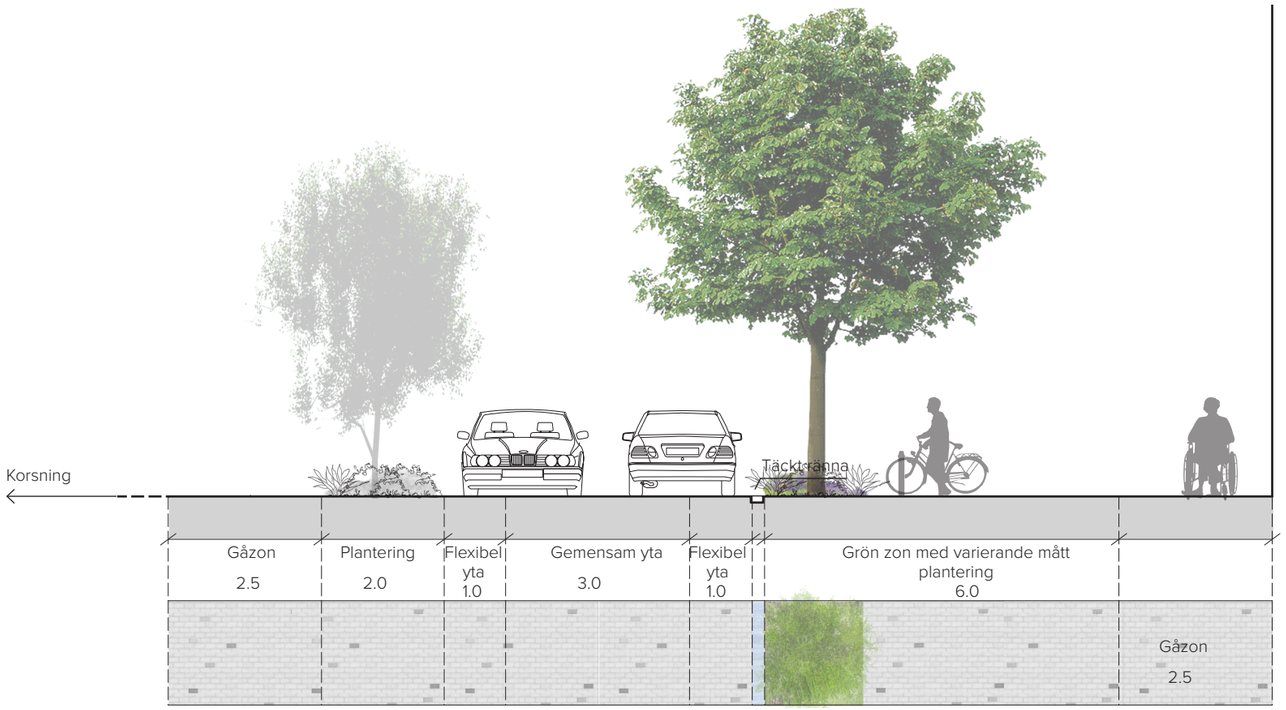

PRINCIPSEKTION F-FF CYKELPARKERING
Skala 1:100

Gestaltningsprinciper för lokalgator

Lokalgatorna är tvärgator till Oskarshallssgatan och Skeppsbrogatan och leder från Kämpevägen till Munksjön. Längs lokalgatorna ska infarter till parkeringsgarage, avlastningszoner för sop och leveranser till lokaler och verksamheter beredas plats till skillnad från övriga gator i stadsdelen. Lokalgatornas bredd varierar mellan 15 eller 18 meter. Norr om Oskarshallsgatan ingår lokalgatorna i gångfartsområdet liksom Oskarshallsgatan och Skeppsbrogatan. Söder om Oskarshallsgatan fungerar gaturummen (18 m breda) som traditionella gator.

Mål för gestaltningen

- Lokalgatornas gestaltning måste vara flexibel så att infarter till parkeringsgarage, sophantering, leveranser etc kan fungera väl.
- Gatan ska innehålla grönska i form av trädplanteringar och annan vegetation och gröna ytor. Planteringsytorna ska kunna ta om hand dagvatten.
- Sittplatser och cykelparkering ska finnas i gaturummet, gärna placerade i närheten av bostadsentréerna.
- Gestaltningen ska tydliggöra om gatan tillhör gångfartsområdet eller inte.

Förslag

Utformning av hårdgjorda ytor

Lokalgatorna mellan Oskarshallsgatan och Skeppsbrogatan tillhör gångfartsområdet och gestaltas med liknande principer som övriga gångfartsgator. Mellan Oskarshallsgatan och Kämpevägen har lokalgatorna funktionen som en traditionell gata. Gestaltningen mellan dessa skiljer sig åt och beskrivs specifikt på följande sidor.

Lokalgatorna har en speciell funktion i området. De ska ge plats åt entréer till delvis underjordiska parkeringsgarage i kvarteren och avlastningszoner för sop m m, vilket inte finns längs Oskarshallgatan och Skeppsbrogatan.

Gångytor placeras närmast fasad på båda sidor. Dessa kan breddas vid behov och den slutliga gestaltningen anpassas till de exakta placeringarna av entréer, garageinfarter, leveranser och sophantering.

Gångytorna får samma markbeläggning av betongmarksten som Oskarshallsgatan och Skeppsbrogatan. Vid entré till garage möter gångbaneytans markbeläggning körytan (ev asfalt) för att förtydliga för bilisten att denne passerar en gångyta. För att markera gångfartsområdet är körytans markbeläggning indragen från hushörn i anslutning till korsningarna med Skeppsbrogatan och Oskarshallsgatan.

Gestaltningen ska tona ner körbanans riktning och bredd, samt bidra till sänkta hastigheter.

Kantparkering för besökande ska anordnas längs gatan i mån av plats.

Grönska och vistelseytor

Gatuträden närmst fasad planteras längs samma linje på de södra och norra lokalgatorna för att koppla samman gatan visuellt. Varje lokalgata har två trädarter som ger karaktär till gatan och kompletterar varandra gällande prydnadseffekter såsom höstfärg, blomning, bladform mm.

Dagvatten

De gröna ytorna ska kunna ta om hand dagvatten i form av infiltration och delvis fördröjning. Dagvattnet används för bevattning av växtmaterialet, se ytterligare information i separat rapport: "*Förslag till Dagvattenhantering*".

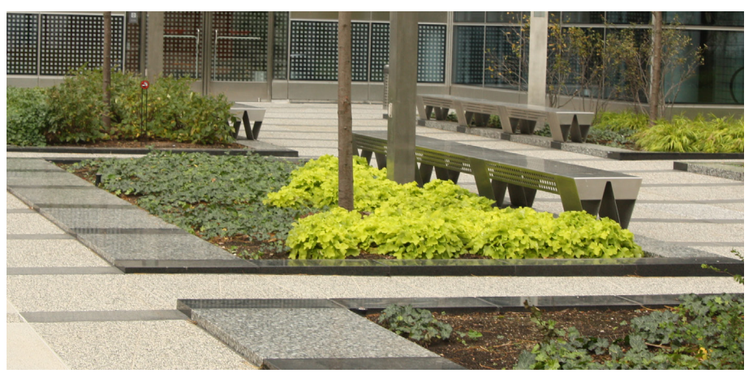

Låga planteringar.

Cykelparkering i armerat gräs.

Daggkåpa är exempel på en tålig och låg perenn.

Lokalgatan gestaltas som gångfartsområde

Lokalgatorna som ingår i gångfartsområdet gestaltas i likhet med Oskarshallsgatan för att karaktären av gångfartsområdet ska kännas igen.

Inga nivåskillnader i form av kantsten finns på gatorna.

Körytan varierar från 5-7 meter och samutnyttjas med gående och cyklister.

Planteringsytorna skjuts i sidled och tillåts gå ut i körbanan för att minska upplevelsen av bredden på körytan och minska hastigheten. Detta ger även en rumslighet till gaturummet med möjlighet att bredda vissa zoner utefter de behov som verksamheter och bostäder har.

Körytan och parkeringsytorna kan asfalteras alternativt utgörs av betongmarksten lika övriga gångfartsgator. Parkeringsplatserna markeras med en ram av betongmarksten.

Träden placeras i gröna ytor för att ge grönska till gaturummet, skapa bättre livsmiljöer till träden och för att ta hand om dagvatten. Undervegetation består av låga buskar alternativt marktäckande perenner.

Smitvägar skapas i planteringsytorna för ett friare rörelsemönster. Dessa utgörs av betongmarksten eller marksten.

Armerat gräs infogas i grönytorna för att möjliggöra för cykelparkering på permeabel markyta.

Gångfartsområde, gatubredd 18m

Den 18 meter breda gatan får planteringar och parkering på båda sidor om körbanan.

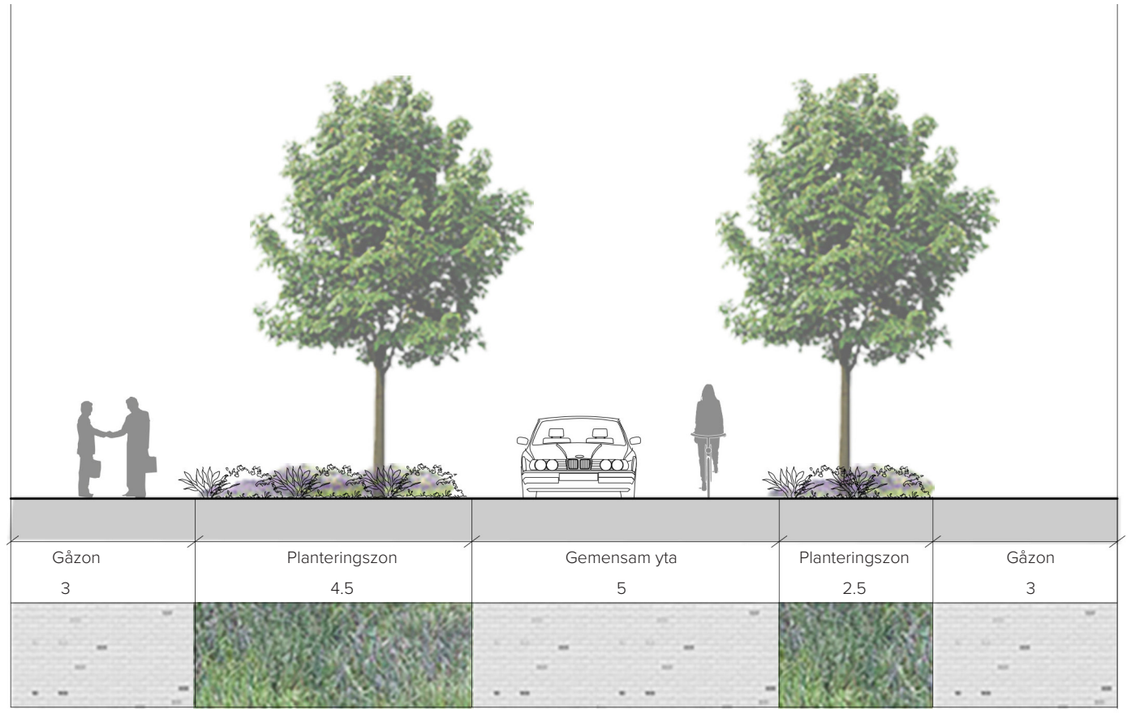

PRINCIPSEKTION GÅNGFARTSGATA 18 M A-AA
Skala 1:100 (A3)

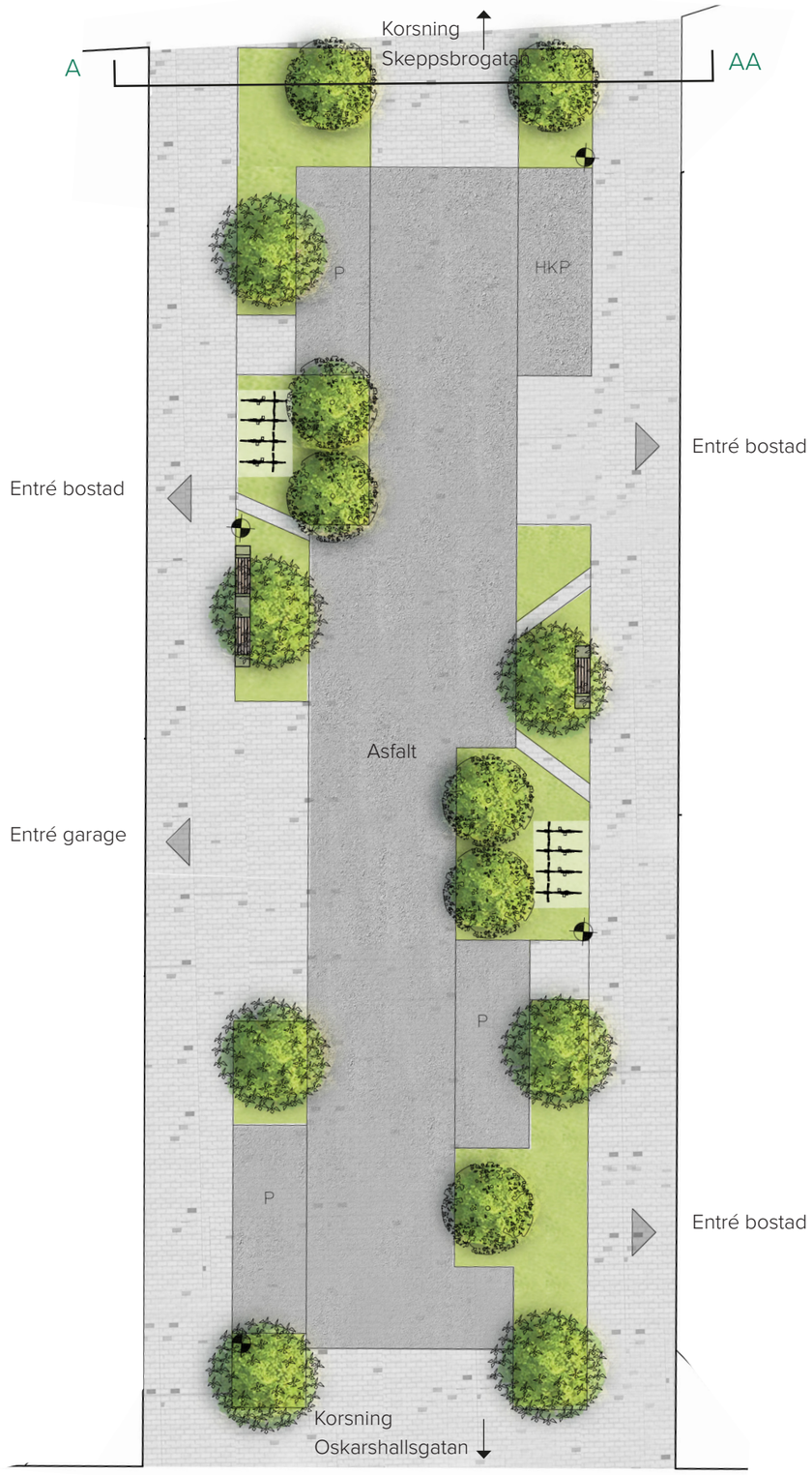

PRINCIP GÅNGFARTSGATA 18 M
Skala 1:200 (A3)

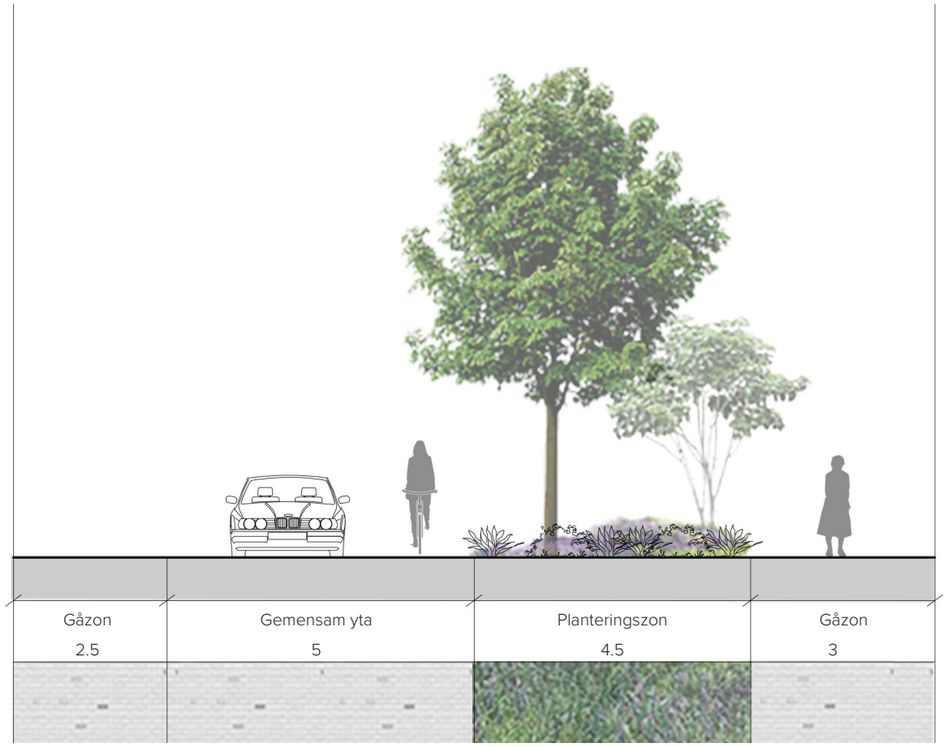

PRINCIPSEKTION GÅNGFARTSGATA 15 M B-BB
Skala 1:100 (A3)

Gångfartsområde, gatubredd 15m

På den 15 meter breda lokalgatan förläggs den gröna zonen med trädplantering och annan grönska på den sida av körbanan där det inte finns någon nerfart till parkeringsgarage. Besöksparkering och handikapparkering inordnas i den gröna zonen.

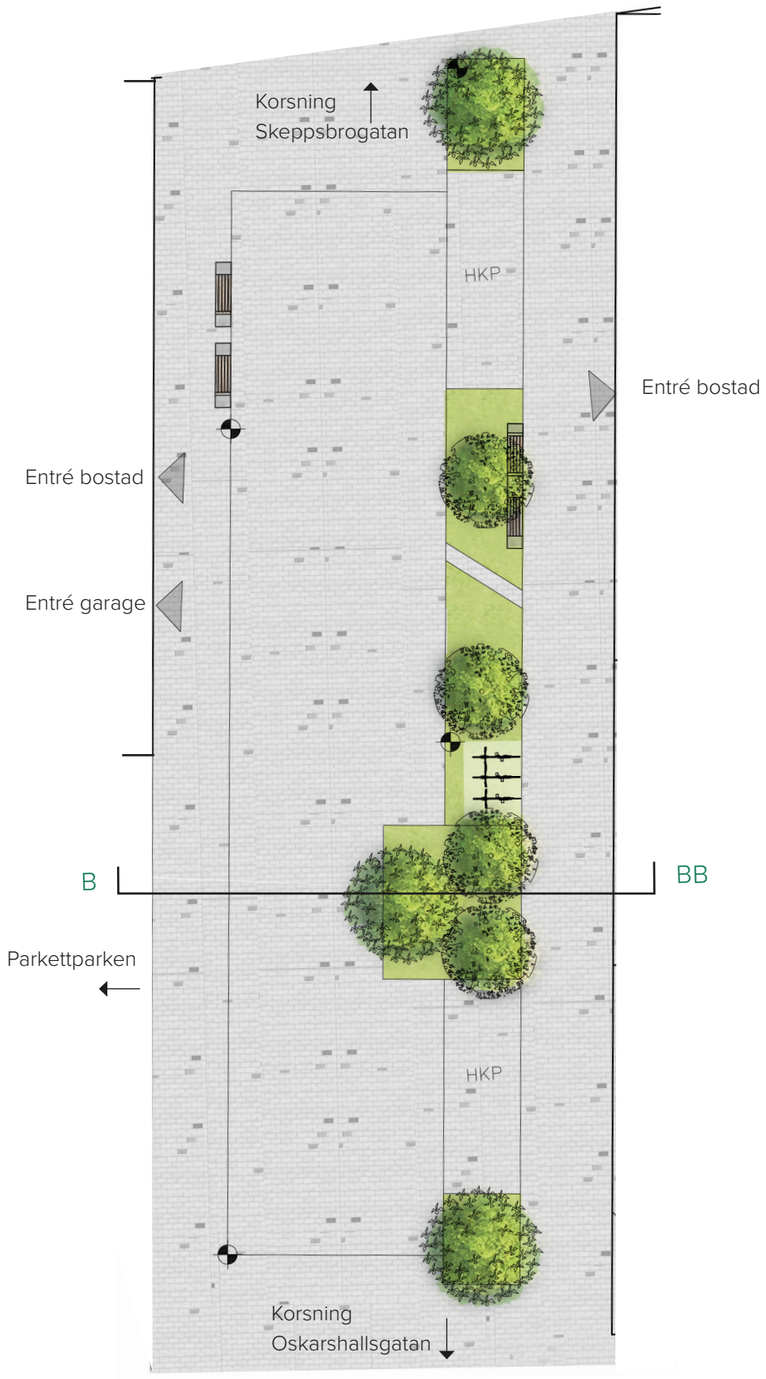

PRINCIP GÅNGFARTSGATA 15 M
Skala 1:200 (A3)

Lokalgatan gestaltas som traditionell gata

Körytan är 3+3 meter vilket ger en total köryta på 6 meter för bilar och cyklister.

Gångyta/trottoar särskiljs från köryta med kantsten (12cm) och kantstensparkering finns där detta är möjligt. Trottoaren varierar mellan 2.5, 4 och 6 meter på bägge sidor. Fri hårdgjord yta längs husfasad är alltid 2.5 m. Trädplantering och cykelparkeringar finns i anslutning till denna zon, se illustration.

Köryta och parkeringsplatser utgörs av asfalt.

Gatuträden placeras i en 1.5 meter bred zon på trottoaren med underplantering av marktäckare för att ge grönska åt gatan, ge goda livsförutsättningar för träden och för att ta hand om dagvatten. Vid parkeringsytor där undervegetation inte är möjlig byts planteringsytan ut mot trädgaller.

På utvalda platser breddas grönytan så att den möter körytan. Det ger grönska och rumslighet till gatan och kan bidra till lägre hastigheter.

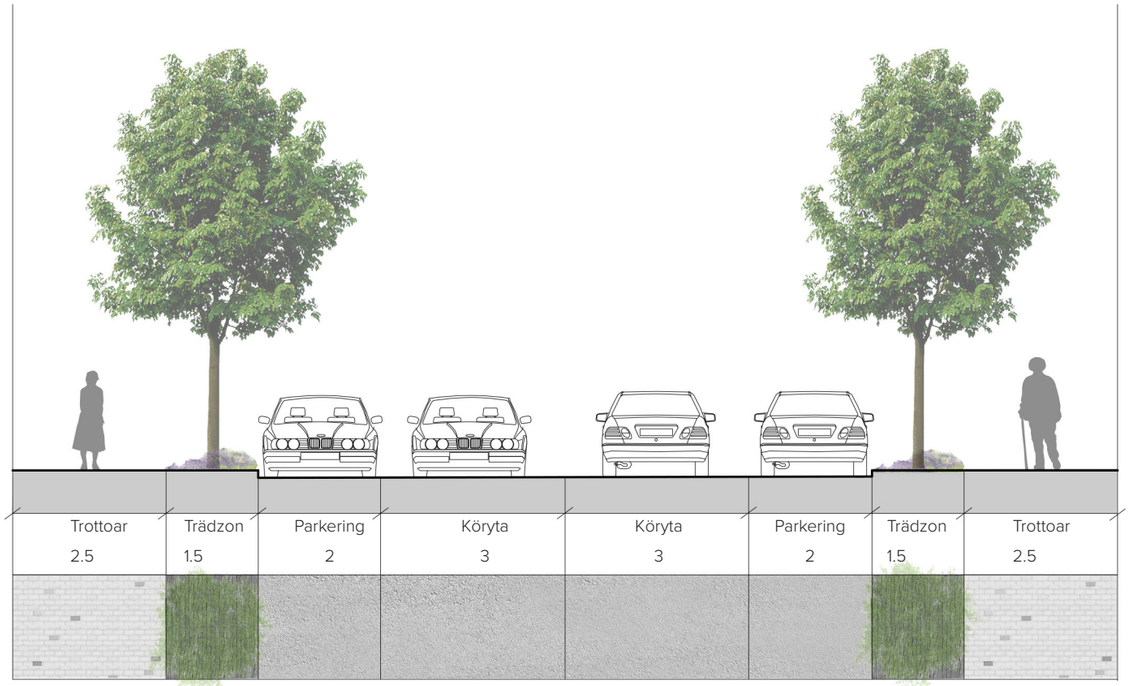

PRINCIPSEKTIONGATA 18 M C-CC

Skala 1:100 (A3)

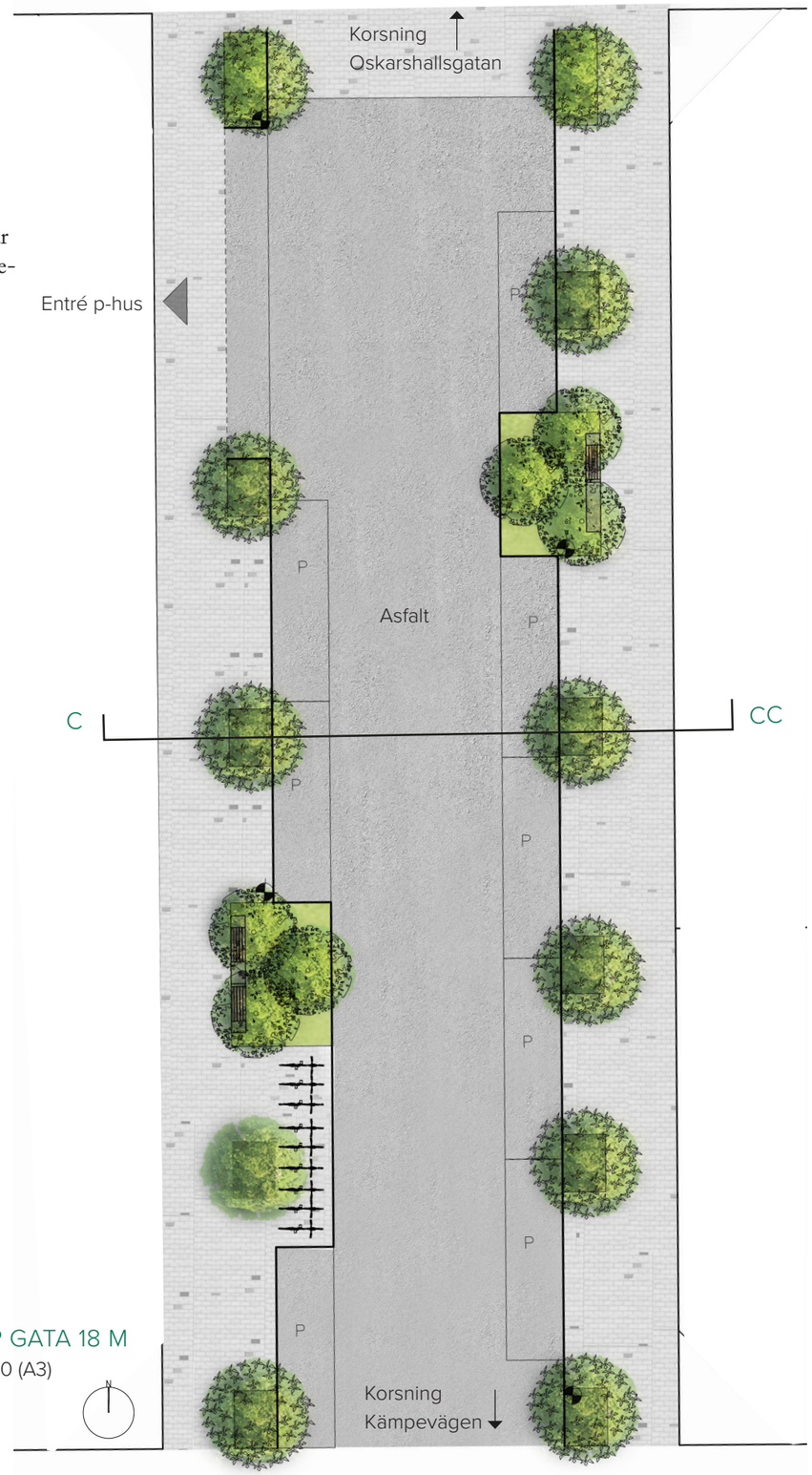

PRINCIP GATA 18 M

Skala 1:200 (A3)

Gestaltningsprinciper för Skeppsbrogatan

Skeppsbrogatan leder längs Skeppsbroparken och stadsdelens norra utkant. Mot norr öppnar gaturummet upp sig mot Munksjön och den gröna parken. På södra sidan avgränsas Skeppsbrogatan av husfasader och upphöjda bostadsgårdar. Skeppsbrogatan ingår i gångfartsområdet. Gatan är 8 meter bred.

Mål för gestaltningen

- Skeppsbrogatan ska upplevas som Södra Munksjöns vattennära "strandpromenad". Längs Skeppsbrogatan ska människor kunna flanera, stanna till och blicka ut över Munksjön.
- Gatan ska upplevas som ett brett stråk där olika trafikslag kan mötas på lika villkor, vilket innebär att prioriteringen måste vara enligt följande; gående (1) - cyklister (2) - fordonstrafik (3).
- Skeppsbrogatan ska snarare upplevas som en del av Skeppsbroparken än som en av gatorna i stadsdelen.
- Gränsen mellan parken och gatan ska gestaltas så att man upplever att man lätt kan gå in i parken med ett flertal entréer.

Förslag

Utformning av hårdgjorda ytor

Då gatan är smal gestaltas den med en genomgående markbeläggning, så att den får en sammanhängande yta där alla trafikanter rör sig på lika villkor. Markbeläggningen är densamma som längs gångytorna i övriga gångfartsområdet och utgörs av betongmarksten, utan ett tydligt grafiskt mönster. Betongstenarna har tre färgnyanser och skapar en vacker beläggning med skiftningar som ger variation över ytan (det kan även finnas inslag av natursten och belysning mm, se kapitlet Material och utrustning).

För att skapa en god koppling till parken placeras entréer till parken i förlängningen av varje lokalgata. Här utvidgas gaturummet genom att gångstråket närmast parken breddas och får ta plats i parken för att bilda vistelseytor och mötesplatser. Här finns sittplatser, cykelparkeringar och planteringar. Det finns även ett flertal mer informella entréer till parken.

Gränsen mellan park och gångfartsgata markeras längs vissa sträckor med en återkommande mur. Längst i väster tar muren upp en mindre nivåskillnad vilket skapar en ändamålsenlig barriär mellan lekplats och gata. Längre österut finns ingen höjdskillnad men muren återkommer växelvis som ett element i långa eller korta sektioner. Muren fungerar som sittmur.

Längs husfasaderna i söder avgränsas en gångzon genom att gatuarmaturen placeras två meter ut från fasad. Vid korsningar kan hörn och ledstråk markeras med hjälp av pollare för en tryggare och mer tillgänglighetsanpassad miljö.

Det ska framgå tydligt att man inte får cykla i Skeppsbroparken. Detta ska framgå vid entréerna. Hur detta hanteras utreds i projekteringsskedet i samarbete med trafikplanerare på Jönköpings kommun.

Grönska och vistelseytor

Eftersom Skeppsbrogatan ligger i direkt anslutning till parken och har dubbelriktad trafik med en gatubredd på totalt 8 meter, finns inget utrymme för någon längsgående trädplantering. Istället koncentreras de nya trädplanteringarna i parken närmast Skeppsbrogatan. Där kommer det också finnas rabatter med perenn- och buskplanteringar, vilket ger upplevelsen av ett grönt gaturum. Enstaka träd planteras på gatan i anslutning till parkens entréer.

Dagvatten

Längs gatans norra sidan mot parken föreslås en längsgående linje av en bred marksten, som delvis kan utgöra lågpunkt med brunnslägen som leder ut dagvattnet i parken. Om den också ges en kontrasterande färg kan den markera en tre meter bred zon mot parken. Linjen delar upp ytan, så att gatans mittersta zon känns mycket smal, vilket motverkar höga hastigheter och ökar försiktigheten vid möten av fordon.

Varierande nyanser i markbeläggning.

Sittmur.

Gräns mot park.

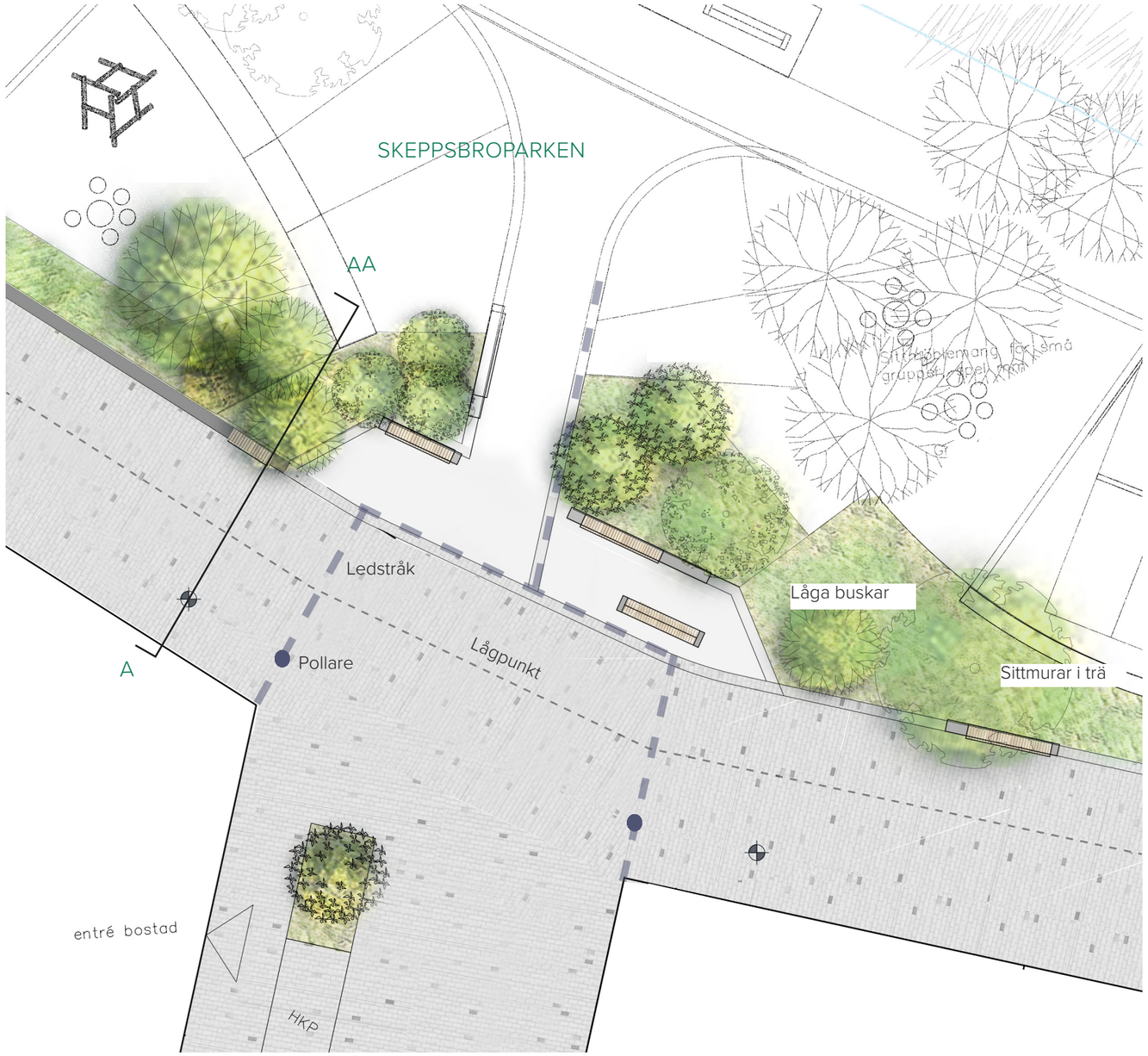

PRINCIP 1
Skala 1:200 (A3)

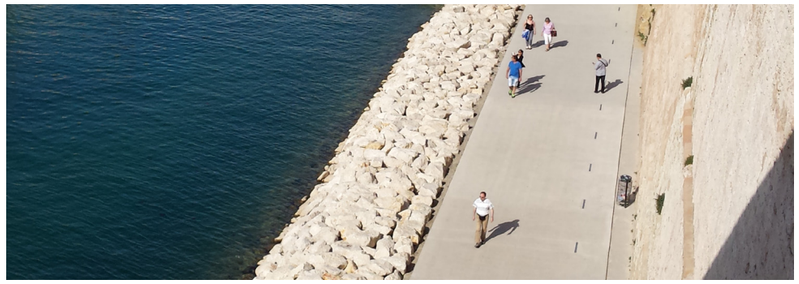

Bilden visar en sju meter bred strandpromenad. Skeppsbrogatan blir åtta meter. Likt bilden föreslås Skeppsbrogatan gestaltas som ett gemensamt stråk med en enhetlig, ljus beläggning. En hög mur/byggnad utgör gräns på högra sidan om gatan. Till vänster finns i jönköping parken och Munksjön. Pollare skapar en skyddad zon längs muren/byggnaden.

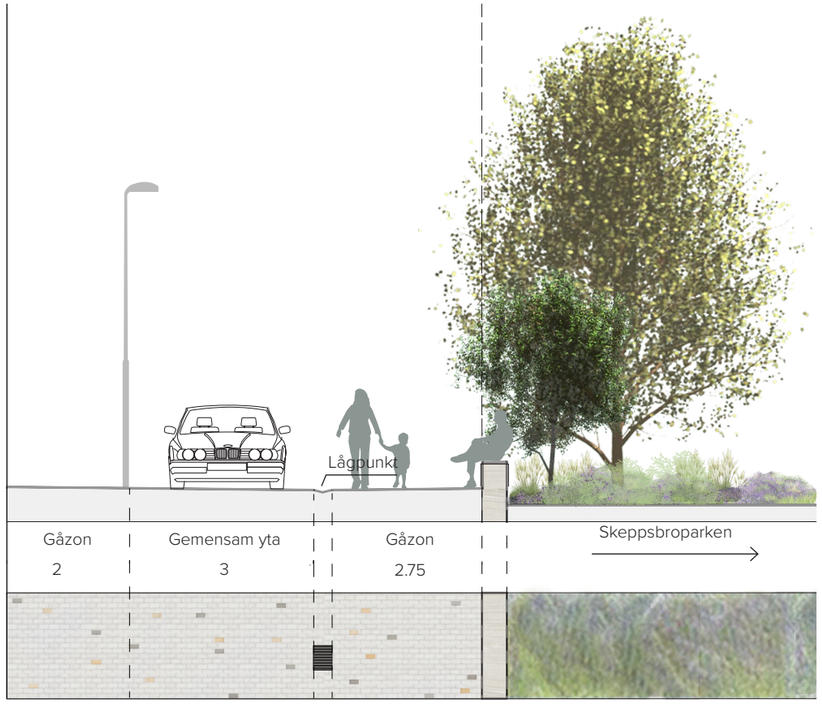

PRINCIPSEKTION A-AA
Skala 1:100 (A3)

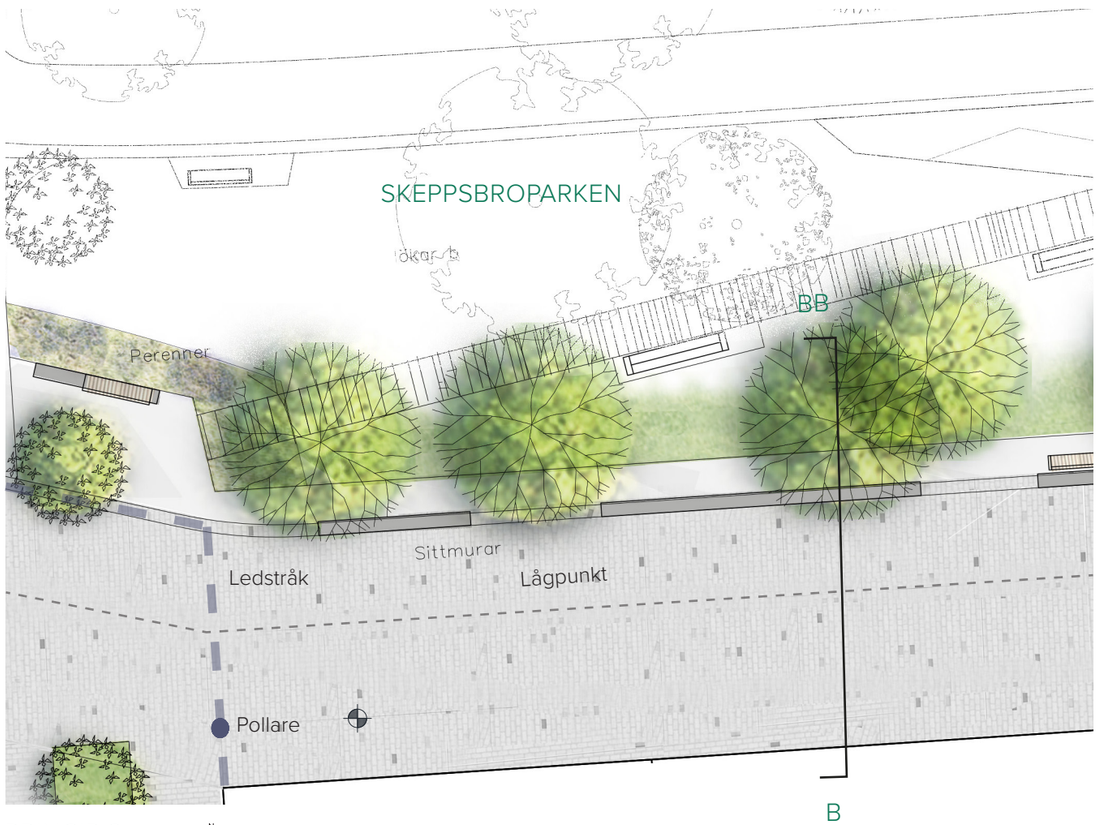

PRINCIP 3
Skala 1:200 (A3)

PRINCIPSEKTION B-BB
Skala 1:100 (A3)

PRINCIP 2
Skala 1:200 (A3)

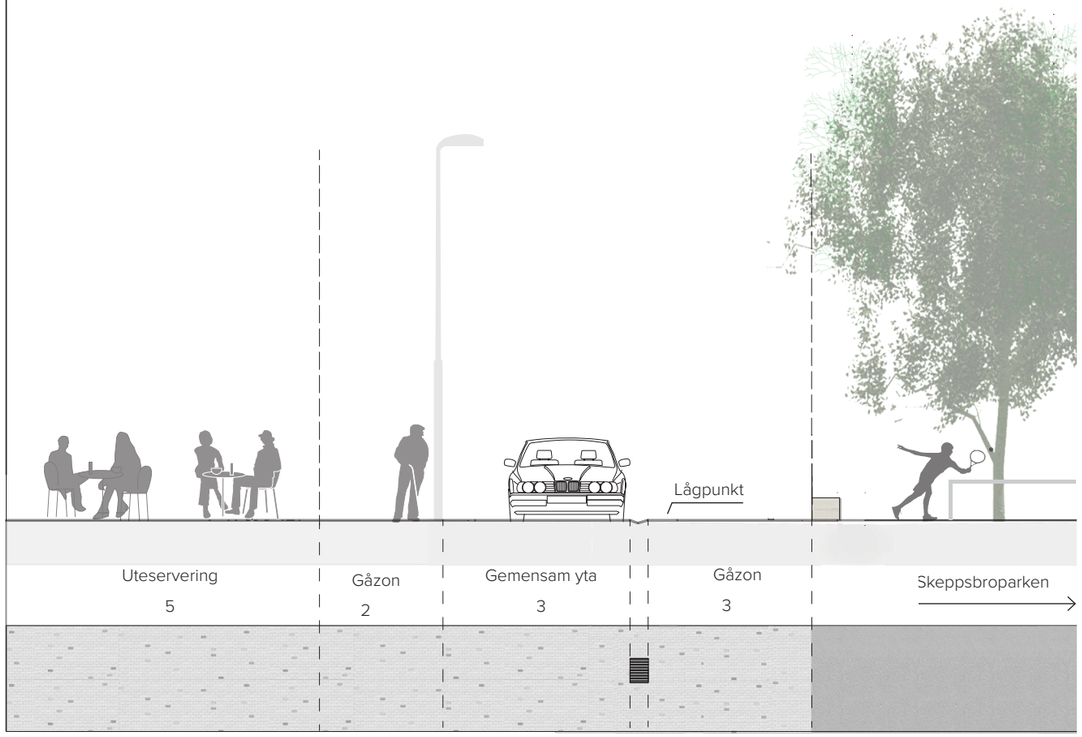

PRINCIPSEKTION C-CC
Skala 1:100 (A3)

Material och utrustning

Material och utrustning väljs ut så att stadsdelen får ett lugnt, sammanhållet och finstämt helhetsintryck. Ljusa betongstenytor, trä, sten och stål återkommer som material. Samtidigt ska en viss lekfullhet och detaljrikedom finnas. Inom konceptet kan de olika platserna få en specifik utformning. Detta skapar variation och en känsla av omsorg.

Markbeläggning på gata

Markbeläggningen på gatorna i stadsdelen Skeppsbron får ett sammanhängande tema som ger karaktär och identitet till stadsdelen. En ljus sammanhållen yta av betongmarksten med inslag av mörkare stenar i skiftande kulörer föreslås. Markbeläggningen saknar tydliga grafiska mönster, men har skiftningar så att en levande yta skapas. Ytan ska ge ett lugnt intryck och utgöra ett gemensamt golv.

Fördelen med en jämn yta är att det är lätt att kontrastera med andra ytor, färger eller linjer där så önskas, tex om man vill framhäva en plats eller tydliggöra en kant eller gräns.

Ytan kan förändras på några olika sätt för att skapa andra kvaliteter, lyfta en plats eller skapa led-/rörelsestråk:

- Längs Oskarshallsgatans gemensamma trafikyta föreslås ett mönster med tvärgående linjer mot körriktningen i en mörkare sten. En oregelbunden bredd minskar upplevelsen av ytans bredd och skapas snarare en känsla av torg än gata.
- Samtliga korsningar längs Oskarshallsgatan markeras med en fyrkantig form där stenbeläggningen har en högre koncentration av mörka betongstenar.
- Genom att blanda in andra stenar, såsom natursten, blankslipade stenar som glänser i ljus eller förändras tydligt när det regnar, alternativt andra material såsom metall, kan markytan förändras på valda platser och ges ytterligare kvaliteter. I anslutning till Tallahovsesplanaden och stationsområdet där allmän plats kanske ska upplevas litet mer stadsmässig kan ett tillägg av mer exklusiva material höja upplevelsen av kvalitet och status.
- Armaturer kan fällas in i ytan som små lysande punkter. Ett förslag är att sådana finns längs Skeppsbrogatan i anslutning till varje entré till Skeppsbroparken. Marken glimrar och accentuerar entréerna till parken när det skymmer.

Gångfartsområde - marksten och asfalt

Då en stor del av gatorna tillhör ett gångfartsområde är det viktigt med en gestaltning som tydligt visar att gatorna inte är vanliga gator med uppdelade zoner där bilisten oftast är prioriterad. Markbeläggningen kan användas i detta syfte. På de parallella gatorna Oskarshallsgatan och Skeppsbrogatan föreslås endast betongmarksten användas. Gatorna ska upplevas som en gemensam vistelseyta, ett golv som alla kan röra sig på.

Längs samtliga gångytor i stadsdelen föreslås betongstenyta. På vanliga gator får körytan en beläggning av asfalt.

Inslag av asfalt kan även användas på övriga ytor men det är då viktigt att ytor och gränser utformas så att gatorna utformas i högre grad som platser och stråk och inte med den klassiska zonindelningen för olika trafikslag som på en vanlig gata. På de lokalgator som är gångfartsytor finns ett exempel på sidan 17 som visar ett alternativ där gemensam trafikyta och parkeringsplatser har en beläggning av asfalt.

Instruktioner för stenläggning

Mot husfasader, planteringsytor eller andra gränser läggs en rad av den ljusa stenen i bruk. Övrig yta läggs i förband med genomgående fog i riktning från fasad till fasad. Vid en tvärgata byts läggningsriktningen i linjen för hushörnen. De öst-västliga gatorna såsom Oskarshallssgatan och Skeppsbrogatan är rådande och har en genomgående beläggning.

Betongstenen

En betongsten som finns i samtliga trafikklasser och som levereras av en av de större leverantörerna bör användas för att säkra framtida leveranser.

Färgkulören föreslås vara ljust varmgrå med inslag av mörkare stenar i ett par nyanser. Det är viktigt att kulörerna på betongen blir fin. I stora projekt är ofta betongtillverkaren intresserad av att utveckla sina produkter och vill vara med och ta fram nya kulörer eller specialstenar, alternativt tillbehör, till ett specifikt projekt. Detta kan vara aktuellt i Skeppsbron och för Jönköpings kommun.

Stenar som skimrar lyfter och accentuerar en plats

Marksten med olika nyanser kan markera platser och stråk.

Marksten med olika nyanser som skapar en sammanhållen yta.

Ofta används numera betongstenar utan fasad kant för att uppnå ytor som känns mer golvlika, skapar en jämnare beläggning till förmån för personer med funktionshinder, vagnar mm. Det fastnar inte heller smuts, fukt som fryser etc i fogarna i lika hög grad. Sten utan fasad kant anses dock vara mer ömtålig, då hörnen lättare kan få skador. Beslut om egenskaper hos vald betongsten görs i detaljprojekteringen i samarbete med beställaren och kommunen.

I korsningar och på vissa platser kan markbeläggningen behöva kompletteras med en sinusplatta för god tillgänglighet.

Den gröna zonen

Mindre sekundära stråk och platser skapas i planteringsytorna längs den breda gröna zonen. Här är tanken att även de hårdgjorda materialen upplevs mjuka till skillnad från omgivande gatumark. Trä återkommer i spänger och små trädäck med sittplatser som ligger placerade litet höjda över planteringsytorna. Här finns trampstenar i vissa perennplanteringar som skapar små informella smitvägar. På vissa platser finns även gångstigar med sittplatser anlagda med stenmjöl för att några av dessa platser ska vara tillgängliga för rullstol, rullator och vagn. En grov stålkant fungerar både som lågt kantstöd mellan plateringsyta och grusgång och som avåkningsskydd.

Små metallbitar är ingjutna i betongen och skapar ett skimmer i beläggningen. Kan också utgöras av ljusdioder.

En oregelbunden kant skapar snarare en känsla av torg än av gata.

Markbeläggning som blir platsskapande.

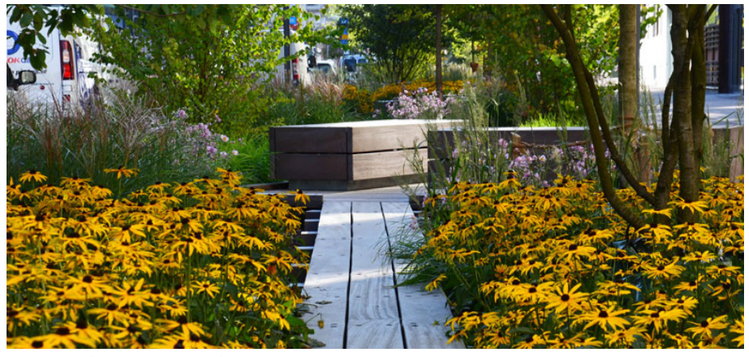

Norra djurgårdsstaden, träspång och liten platsbildning i grönska.
Bild: Stockholms stad

Trampstenar.

Utrustning

Samma typ av utrustning återkommer som ett tema längs Oskarshallsgatan, Skeppsbrogatan och lokalgatorna. Detta gäller både sittmöbler, cykelstöd och armaturer. De små platserna längs Oskarshallsgatan som beskrivits tidigare i rapporten får däremot tillägg i form av specifika parkmöbler, objekt, lekredskap, skulpturer eller konst. Även markbeläggningen kan anpassas specifikt för att markera platsen.

Sittmuren

Ett sittmurelement som är rumsskapande och flexibelt i sin användning och utformning föreslås som ett identitetsskapande objekt i området. Längs Oskarshallsgatan fungerar sittmuren som ett stöd till platsbildningar och kan markera ytor och stråk. Muren kan utföras i olika material: stål, betong, sten, trä, och ska förses med bekväma sittytor med komplement av ryggstöd och armstöd. Muren måste inte bestå av en kompakt volym men ska ha rumsbildande egenskaper. På lokalgatorna återkommer sittmuren i en enklare form där funktionen som sittplats är överordnad.

Längs Skeppsbroparken föreslås en låg mur som ett återkommande element i gränsen till parken. Utformningen bör samordnas enligt samma koncept med sittmuren längs gatorna, men kan till vissa delar också skilja sig åt för att anpassas bäst till respektive plats och skapa variation i området.

Det finns ett flertal prefabricerade murar och stabila sittmöbler som kan användas. Här föreslås dock att denna möbel får en specifik utformning för Skeppsbron i Jönköping.

Övriga sittmöbler

En soffa och en stol kompletterar sittmuren och placeras ut på vissa platser. En färdig produkt föreslås, med god tillgänglighetsanpassning i utformningen. Hållbara material och konstruktioner ska prägla produkterna.

En cykelpollare med möjlighet att låsa fast ramen på cykeln väljs ut som cykelparkering och återkommer vid alla cykelparkeringar. Kulörer och material på samtliga produkter bör samordnas. I parkerna kan en viss variation förekomma.

Pollare placeras i korsningspunkter som markör och ökar tillgänligheten för de med synnedsättning. Pollaren ska fungera väl med den armatur som väljs ut till området.

Produkter väljs ut i samarbete med Landskapsarkitekt.

Belysning

Jönköpings kommun tar fram förslag till val av armatur och belysning vilket presenteras i ett separat handling. På gatumark kommer sannolikt en stolparmatur placeras. Den kompletteras på valda platser med en mast som kan ljussätta mindre platsbildningar eller korsningar.

Längs Oskarshallsgatans grönsa zon kompletteras belysningen med låga ljuspunkter för en effektskapande och rumsbildande ljussättning. Detta kan vara en låg pollarbelysning alternativt en armatur, som integreras i bänkar och planteringsytor. Inga bländande armaturer ska användas.

Specieldesignade sittmöbler skapas identitet till platsen.

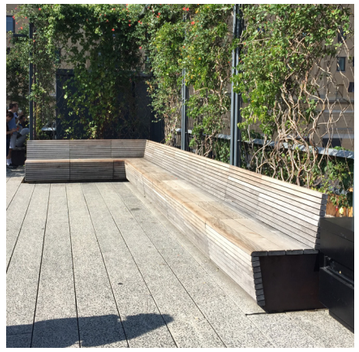

Bänk i trä som är robust och kan fylla samma platsskapande funtion som en mur.

Murelement med träsits.

Bänk med och utan rygg- och armstöd. En accentfärg kan återkomma på möbler och utrustning.

Bänk i cortenstål, kan kompletteras med sittyta i trä eller annat material.

Robust bänk i trä och stål.

Robust bänk i stål med sittyta i trä.

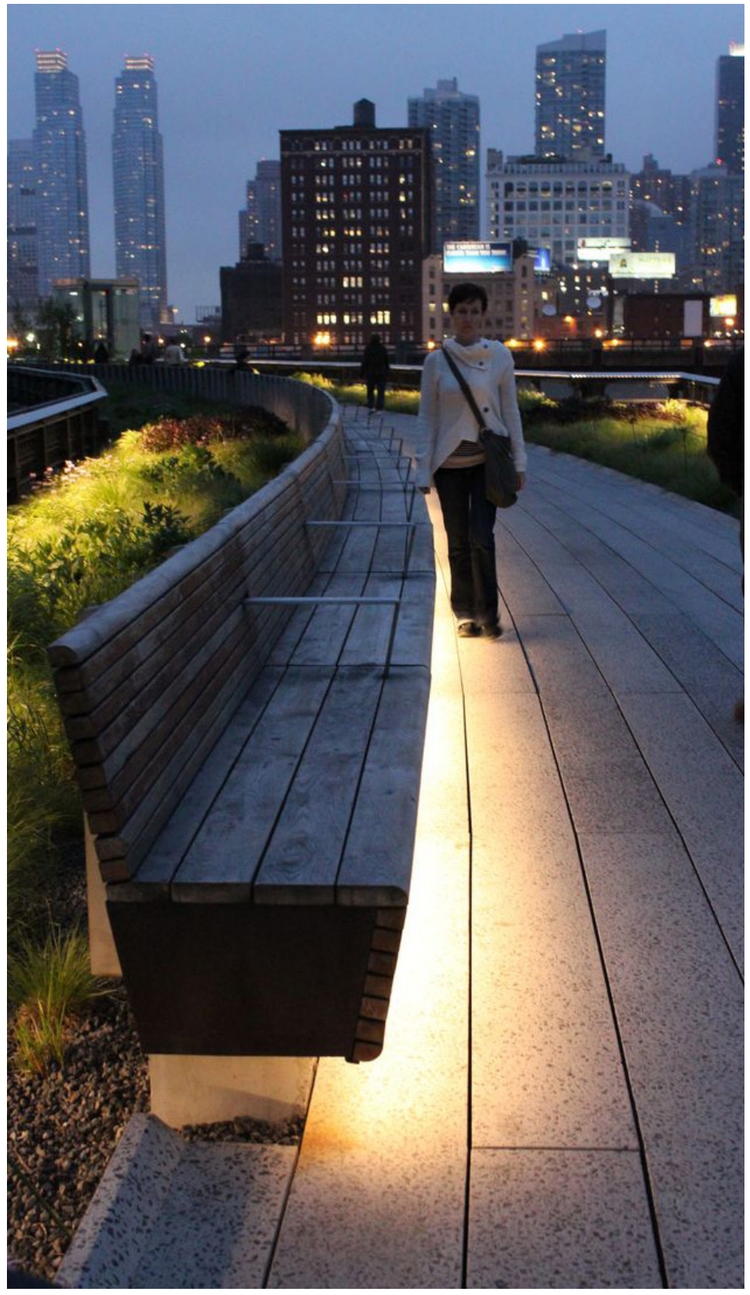

Robust bänk i trä som belyses.

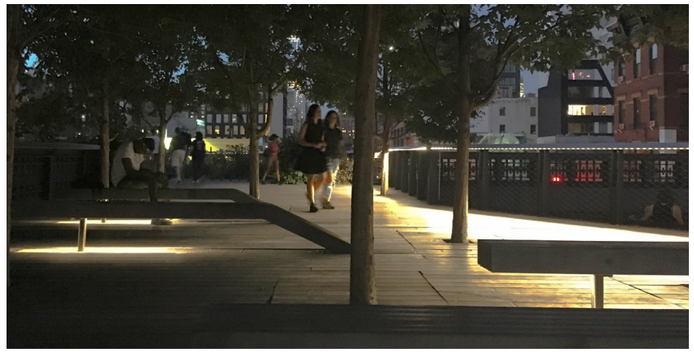

Effektskapande och rumsbildande belysning.

Master som ljussätter platser.

Belysning av vegetation.

Gestaltningsprinciper för växtmaterial

Den höga exploateringen i Skeppsbron och det faktum att Skeppsbroparken är ett smalt grönområde gör att gaturummen blir viktiga rum för vistelse och rekreation. Gatumiljöerna ska vara gröna och skapa trivsel och variation över säsongen. Vegetationen är rumsskapande och formar intima platser där boende i Skeppsbron kan finna gröna miljöer precis utanför dörren. Den frodiga och varierande vegetationen blir ett kännetecken för stadsdelen.

Mål - stadsträd

- Stadsträden ska verka för att upplevelsemässigt minska skalan i gaturummet och vara miljöskapande.
- Gatorna i Skeppsbron ska vara gröna och lummiga och vara det "gröna stadsstråk" som beskrivs i ramprogrammet.
- Stadsträden ska ge olika prydnadseffekter och årstidsvariation. De ska även ge sinnliga upplevelser genom variation i färg, textur, doft, blommning och fruktsättning.
- Stadsträden ska öka den biologiska mångfalden och ta hand om och nyttja dagvattnet. På så vis bidrar plantering av stadsträd till hållbara dagvattensystem och ett bättre mikroklimat.

Förslag

I ramprogrammet beskrivs Skeppsbron som en stadsdel med gröna stadsrum innehållandes träd och vistelseytor även på gatorna.

Samtliga gator i Skeppsbron föreslås innehålla trädplanteringar och annan vegetation. På vissa gator som är smala får det bara plats en rad träd. Skeppsbrogatan leder längs med hela Skeppsboparken och kommer därför upplevas grön med parkens vegetation precis intill.

Oskarshallsgatan är som tidigare nämnts benämnd som stadsstråk, enligt ramprogrammets definition. Här ska gatan också fungera som vistelseyta. Genom att koncentrera de gröna ytorna till gatans norra sida skapas en bred grön zon som kan innehålla både trädplanteringar, buskar och perenner.

Storlek och höjd

Stadsträden på gatorna i Skeppsbron föreslås variera i storlek och höjd. Då gaturummen är begränsade föreslås mindre träd, och framförallt träd med smal eller sammanhållen krona. Fler och mindre träd är miljöskapande och ger en behaglig mänsklig skala. På vissa platser behövs större träd för att skapa volym och för att möta byggnadernas höjd. Stora träd planteras framförallt i parkerna. Med mindre träd menas en höjd som motsvarar 5-8 m, mellanstora träd 10-15 m och stora träd ca 20 m.

Artval

Olika arter väljs ut så att den upplevelsemässiga variationen under året blir stor. Träd som blommar tidigt på året och som får fin höstfärg, bär eller frukt prioriteras. Arter som har prydnadskvaliteter på vintern är också ett viktigt inslag.

Variationer i artval bidrar även till att öka den biologiska mångfalden. Träd som blommar tidigt på våren är viktiga för pollinerande insekter och träd som får bär och frukt lockar till sig småfåglar.

Genom att välja inhemska arter och arter som naturligt växter i kringområdet kan den flora och fauna som redan finns stärkas. På gatumark följs principen i den utsträckning som är möjlig med tanke på de krav som gatumiljöer ställer på växtmaterialets robusthet. "Sorter" av en inhemsk grundart, t.ex. Alnus incana 'Laciniata', används som är en variation av den svenska gråalen, som fungerar bra som gatuträd.Valda arter ska också kunna tåla beskärning om så behövs.

Genom att använda en variation av arter kan långa gator (ex Oskarshallsgatan) brytas upp i olika sekvenser och skapa trivsamma och levande miljöer.

Artvariationen skapar en robusthet genom att planteringsytorna blir mindre känsliga vid skador och sjukdomsangrepp. Om något träd måste tas bort vid schakt i gatan, för tex ledningar, påverkas inte helhetsintrycket på samma sätt som en gata bestående av samma art.

Växtbäddar och dagvatten

Enligt en princip från Jönköpings kommun planteras stadsträd i sammanhängande växtbäddar. Det ger träden bättre utrymme, större tillgång till vatten och luft och samtidigt mer grönska till gatan. Frukt och bär faller ned i planteringsytorna och blir inte skräpiga på den hårdgjorda ytan.

På gatorna i Skeppsbron är utrymmet begränsat och för att kunna plantera träd på viss ytor behövs skelettjordar (se typ i "*Förslag för dagvattenhantering*"). Skelettjordarna säkerställer goda livsmiljöer och därmed livskraftiga träd under lång tid. Systemet kan samtidigt ta om hand en stor del av dagvattnet och bevattnar även träden.

Trädens placering

Enligt önskemål från kommunen placeras träden med ett visst avstånd från husfasaderna. De mindre träden placeras 3,5-4 meter från fasad. Större träd placeras 5 meter från fasad eller mer.

På de gator som är gångfartsgator har vegetationsytor och träd placerats så att de "kliver ut" på gatan för att bidra till rumslighet och sänkta hastigheter.

Oskarshallsgatan

Oskarshallsgatan har två gröna zoner. Den norra är sex meter bred och mer parklik där vegetationen får bilda växtmiljöer. Här är artvariationen som störst för att miljön ska bli omväxlande och spännande. Här väljs träd som har en stor miljöskapande effekt, såsom flerstammiga träd eller träd med omfamnande kronverk.

På den södra sidan finns mindre stadsträd med en sammanhållen krona placerade i en lång rad med uppehåll för handikappparkeringar, mötesplatser, korsningar och dylikt. Två till tre arter återkommer längs gatan. Samma arter kan även finnas på norra sidan för att skapa en enhetlig karaktär utmed gatan.

Lokalgatorna

På varje lokalgata planteras två olika arter längs hela gatan. De två arterna ska komplettera varandra med varierande höstfärg eller vårblomning. En av artera är ett litet större träd och ett är mindre. En av arterna placeras i en rak linje längs hela lokalgatan. Det andra trädet vandrar längre ut i gatan och bildar mindre trädgrupper. Samma arter finns även längs Oskarshallsgatan och i Skeppsbroparken.

Skeppsbrogatan

Skeppsbrogatan är en mycket smal gata. Trots att det är en gångfartsgata ska fordon kunna mötas och samsas med cyklister och flanörer vilket gör att det är svårt att få plats med en längsgående trädplantering. I förlängningen av lokalgatorna finns entréer till parken och här breddas Skeppsbrogatan så att det finns plats för trädplanteringar. Då gatan ligger i direkt anslutning till Skeppsbroparken kommer parkens träd och buskar ge grönska åt gatan. Befintliga träd bevaras i parken men många nya träd planteras också. Många nya träd placeras i närheten av gatan för att skapa gröna miljöer. Här kan också riktigt stora träd planteras då parken ger utrymme. (Artvalen presenteras i *Program för gestalning av Skeppsbroparken*).

Vid vistelseyta i plantering skapar en grupp av träd en skyddad känsla. Dessa kan utgöras av olika arter men gärna flerstammiga.

Större träd som skyddar och ramar in vistelseyta, cykelparkering ect. Träden har egenskaper som doft, textur, speciellt bladverk, frukt etc som ger sinnliga upplevelser där besökaren uppehåller sig en stund. Kan placeras vid mötet med en högre byggnadskropp för att volymmässigt möta byggnadshöjden.

Mindre träd i entrésituation med specifik egenskap som exempelvis doft, bärande träd, vinterkvaliteter eller vacker blommning.

Grupp av träd vid korsning som tillammans skapar prydnadseffekt genom exempelvis höstfärning eller tidig vårblomning.

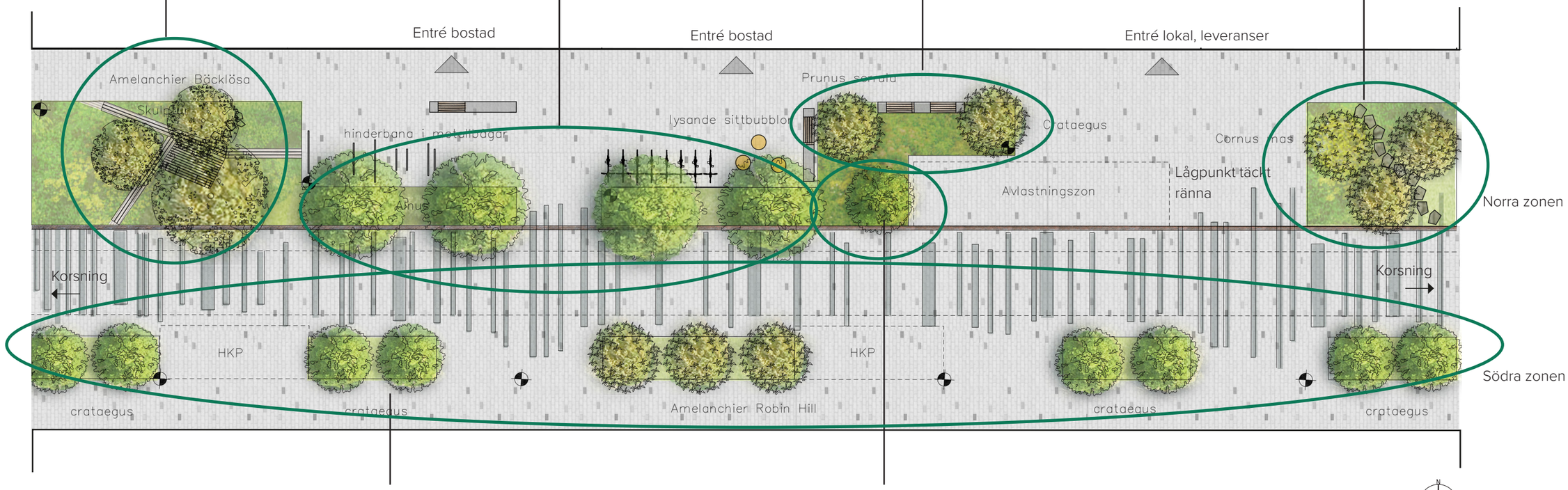

Mindre skuggtåliga träd. Variation av två arter för att bryta upp tydlig allékänsla och skapa upplevelsevärden för förbipasserande.

Mindre träd i kombination med större träd för att skapa en uppbrutenhet i miljön. Kan vara samma art som på södra sidan för att skapa koppling över gatan.

Skala 1:200 (A3)

GESTALTNINGSPRINCIPER FÖR STADSTRÄD

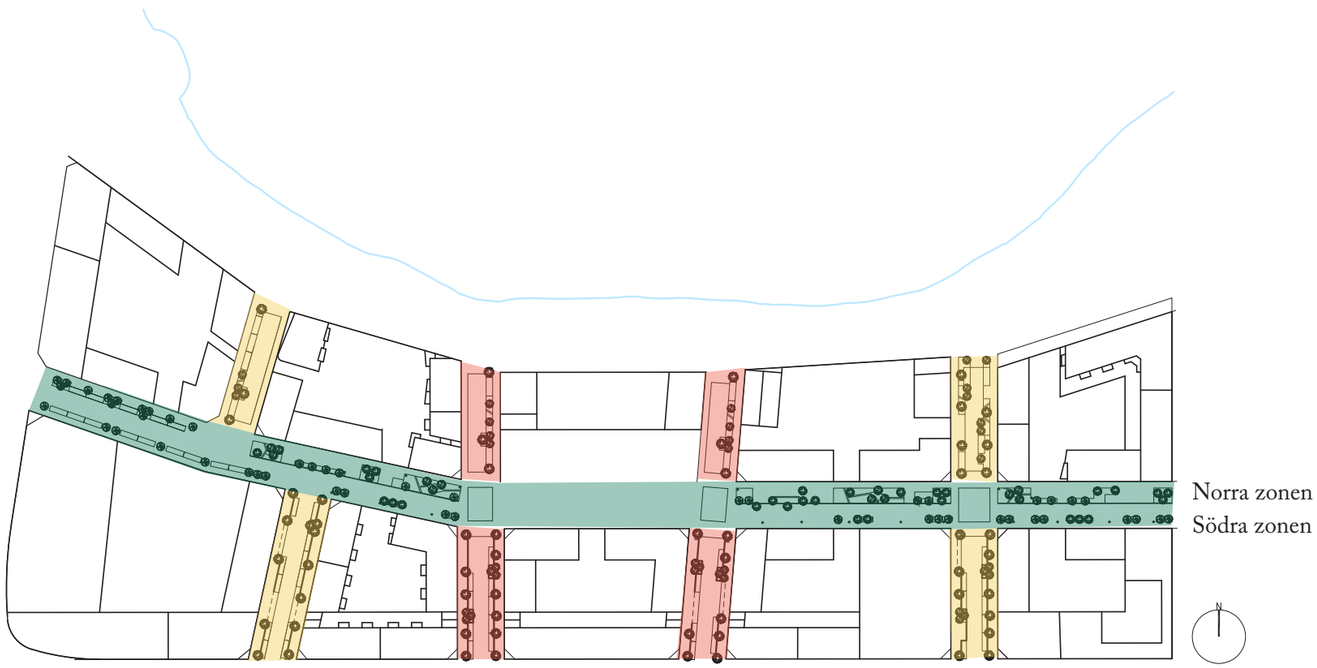

FÖRSLAG PÅ STADSTRÄD

Exempel på stadsträd på lokalgator och Oskarshallsgatan

Lokalgata
Alnus incana 'Laciniata' - Flikbladig al
Prunus 'Sunset Boulevard' - Prydnadskörsbär

Lokalgata

Amelanchier x grandiflora 'Robin Hill' - Storblommig häggmispel
Acer campestre 'Elsrijk'

Oskarshallsgatan
Norra zonen
Acer ginnala - Ginnalalönn
Alnus incana 'Laciniata' - Flikbladig gråal
Amelanchier laevis fk 'Bäcklösa E' - Kopparhäggmispel
Cornus mas - Körsbärskornell
Crataegus prunifolia 'Splenders' - Sylhagtorn
Prunus serula - Glanskörsbär
Prunus 'Sunset Boulevard' - Prydnadskörsbär

Södra zonen
Acer tataricum Fk 'Falun' - Rysk lönn
Amelanchier x grandiflora 'Robin Hill' - Storblommig häggmispel
Crataegus x prunifolia 'Splenders' - Sylhagtorn

Crataegus prunifolia 'Splenders'
Basträd på norra och södra sidan av Oskarshallsgatan
H: 4-6m B: 4-5m

Acer ginnala
Rumsskapande i den norra zonen på Oskarshallsgatan
Tidig höstfärgning i rött.
H: 3-4m B: 4-5m

Prunus serrula
Accent i den norra zonen på Oskarshallsgatan
Prydnadsträd med glansig kopparfärgad bark som är extra vackert på vintern.
H: 5-7m B: 5-6m

Prunus 'Sundet Boulevard'
Accent i den gröna zonen på Oskarshallsgatan och lokalgatorna
Blommar i vitt och får röd vacker höstfärg
H: 6-8m B: 4-5m

Amelanchier grandiflora 'Robin Hill'
Accent på södra sidan av Oskarshallsgatan och lokalgatorna.
Litet och dekorativt träd. Blommar vitt och får vackert röd höstfärg.
H: 5-6m B: 3-4m

Cornus mas
Accent i den norra zonen på Oskarshallsgatan
Blommar i gult tidigt på våren på bar kvist. Färgar i rött på hösten.
H: 4-6m B: 4-6m

Alnus incana 'Laciniata'
Basträd på Oskarshallsgatan och lokalgator
Graciöst och luftigt träd med flikiga blad.
H: 8-12m B: 5-6m

Acer tataricum Fk 'Falun'
Basträd på södra sidan av Oskarshallsgatan
Litet träd som får röd höstfärg
H: 5-7m B: 4-5m

Amelanchier laevis fk Bäcklösa E
Rumsskapande träd i den norra zonen på Oskarshallsgatan
Blommar i vitt på våren
H: 3-5m B: 3-4m

Mål - buskar och perenner

- Buskar och perenner ska i kombination med stadsträden göra gatorna till de gröna stadsrum som finns som mål i ramprogrammet.
- Buskar och perenner ska verka för att skapa variation och sinnliga upplevelser i den lilla skalan. Tillsammans med stadsträden skapas rumsbildningarna längs gatan.
- Buskar och perenner tillför prydnadseffekter och årstidsförändringar genom sin variation i färg, textur, doft, struktur, blommning och bärsättning.
- Buskar och perenner ska likt stadsträden öka den biologiska mångfalden och ta hand om och nyttja dagvattnet.

Förslag

Genom att använda buskar och perenner på gatorna i Skeppsbron kan växtmiljöer skapas som ger stora prydnadseffekter och tydliga årstidsvariationer. De öppna vegetationsytorna under trädplanteringarna skapar bättre livsmiljöer för träden, goda möjligheter att ta hand om dagvatten och trivsamma gator. Även lökväxter kan planteras i dessa ytor.

Storlek och höjd

I första hand används låga, marktäckande buskar och perenner. De ska tåla gatumiljön och medföra en låg skötselnivå. På Oskarshallsgatans norra gröna zon tillåts höjden på perennerna vara högre för att tillsammans med träden vara miljö- och rumsskapande. På övriga planteringsytor föreslås låga marktäckande perenner och buskar för att ge bättre sikt över gaturummet.

Artval

Endast arter som är tåliga mot både väta och torka väljs ut. De ska snabbt kunna skapa stabila bestånd. Ett alternativ är att använda perenn- eller buskmattor som finns som färdiga produkter, vilket ger slutna bestånd direkt. Ett viktigt inslag är de låga marktäckande buskarna som skapar struktur även på vintern. En variation av arter bidrar till att stärka den biologiska mångafalden och skapa tåliga, robusta planteringar.

Nedan presenteras förslag på några arter som fungerar väl och som kan kombineras på olika sätt. Det finns många fler som också skulle fungera bra med andra kvaliteter. Några av dessa finns också med i förslaget för Parkettparken och Skeppsbroparken. I nästa etapp kan ett mer utförligt förslag presenteras med betoning på växtval för de olika delarna av gatan.

Växtbäddar och dagvatten

Buskar och perenner planteras i sammanhängande växtbäddar tillsammans med träden. I lägen där skelettjordar inte placeras leds dagvattnet direkt till planteringsytorna. (Se "*Förslag för dagvattenhantering*")

Placering av buskar och perenner

Arterna planteras i olika kombinationer med ett urval av några arter som återkommer längs gatan. På så sätt kan olika växtmiljöer med en egen karaktär skapas. Varje art planteras i stora sjok för att intrycket inte ska bli för plottrigt. En kombination kan användas längs ett kvarter för att förändras något i nästa.

Oskarshallsgatan

Norra zonen av Oskarshallsgatan tillåts variera mer gällande artval än övriga planteringsytor. Det beror på att den breda zonen har utrymme att skapa växtmiljöer likt en långsmal trädgård/park. Här finns vistelseytorna med sittplatser och små lekplatser. Färgskalan ska vara harmonisk med några accenter som ger färg och liv åt planteringen. Vissa arter väljs efter förmåga att locka till sig pollinerade insekter. Även här används buskar som ett strukturskapande element. Ytan är den mest skötselintensiva ytan i området.

I den södra zonen planteras mer tåliga arter. Arterna utgörs av skuggtåliga marktäckande buskar och perenner. Dessa finns även i norra zonen för att skapa en helhet.

Lokalgator

På lokalgatorna återkommer de buskar och perenner som planteras på Oskarshallsgatans södra zon. Detta för att skapa en enhetlighet i området.

Skeppsbrogatan

Enligt samma princip som för gatuträden ger perenner och buskar i parken grönska åt Skeppsbrogatan. (Se "*Program för gestaltning av Skeppsbroparken*" för artval)

Exempel på perenner i norra zonen, Oskarshallsgatan, hög prydnandseffekt
Persicaria lapathifolia - Pilört
Rudbeckia - Rudbeckia
Pennisetum setaceum - Fjäderborstgräs
Fragaria vesca - Smultron
Lysimachia clethroides - Vitlysing
Hakonechloa macra - Hakonegräs

Låga marktäckande perenner och buskar
Symphoricarpos 'Arvid' E - Prydnadssnöbär
Geranium x cantabrigiense 'Biokovo'- Biokovnäva
Alchemilla vulgaris - Daggkåpa
Geranium x cantabrigense 'St Ola' - Liten flocknäva
Hedera helix - Murgröna

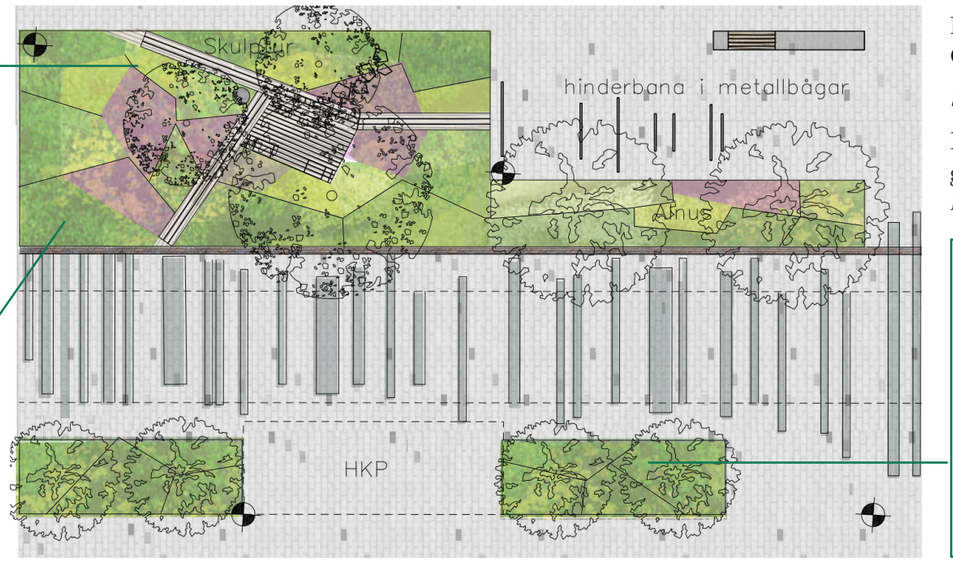

FÖRSLAG PÅ BUSKAR OCH PERENNER

Exempel på buskar och perenner i södra zonen och på lokalgator
Symphoricarpos 'Arvid' E - Prydnadssnöbär
Geranium x cantabrigiense 'Biokovo'- Biokovnäva
Alchemilla vulgaris - Daggkåpa
Geranium x cantabrigense 'St Ola' - Liten flocknäva
Hedera helix - Murgröna

SEKTION VÄXTMATERIAL

Skala 1:50

Murgröna

Liten flocknäva

Daggkåpa

Biokovnäva

Prydnadssnöbär

Hakonegräs

Vitlysing

Smultron

Fjäderborstgräs

Rudbeckia

Pilört

Radar Arkitektur & Planering AB
Surbrunnsgatan 6
411 19 Göteborg

031-10 98 90
kontoret@radar-arkplan.se

Åsa Setterby Modéus